

JMG

Kandidatuppsats i journalistik

2019-05-29

Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation

www.jmg.gu.se

”Karaktär långt bortom sina år”

En textanalys om hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai
porträtteras i Sveriges fem största tidningar

Illustration: Emma Glaser

Författare: Emma Glaser, Johanna Heed & Fanny Lyrheden

Handledare: Maria Edström

Kursansvarig: Marina Ghersetti

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Abstract

Title: "Karakter långt bortom sina år"

Authors: Emma Glaser, Johanna Heed & Fanny Lyrheden

Level: Bachelor thesis in Journalism

Term: VT 2019

Supervisor: Maria Edström

The aim of this analysis has been to investigate how Greta Thunberg and Malala Yousafzai are portrayed in news articles in five of Sweden's largest newspapers: Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen, Göteborgs-Posten and Svenska Dagbladet. First, 55 articles were analyzed with a content analysis. Out of the 55 articles, 8 articles were selected based on meticulously discussed criteria and a text analysis of these 8 articles was carried out.

The 55 articles were selected with help from a list of criteria, where 38 of these articles are about Greta Thunberg and 17 of them are about Malala Yousafzai. The articles about Greta Thunberg were published during the period February to April 2019, and the articles about Malala Yousafzai were published during the period of October to December 2014. The time periods were chosen based on the fact that these months were the months both of them had been published the most so far in Swedish news media. Theories about gender, representation and framing have been used to guide the study and analyze its results.

The results of the content analysis show that Greta Thunberg's age is mentioned a lot more than Malala Yousafzai's age. The quantitative result also show that Greta Thunberg is referred to as an activist significantly more often than Malala Yousafzai, who is only referred to as an activist in one of her 17 articles. Both Greta Thunberg and Malala Yousafzai have the majority of all the articles' quotes, and there is also a lot of focus on their person rather than their activism.

The qualitative result showed us that Greta Thunberg and Malala Yousafzai doesn't have a lot in common with the theory about how women or young people are portrayed within the media. The articles write about them in a positive character. The media's fascination with these young activists can be directly connected to them as a unique phenomenon, rather than how typical female adolescents are portrayed.

Key words: greta thunberg, malala yousafzai, activism, gender, youths, representation

Nyckelord: greta thunberg, malala yousafzai, aktivism, genus, unga, representation

Innehållsförteckning

Abstract	2
1. Inledning	5
2. Tidigare forskning	7
2.1 Unga i medier	7
2.2 Kvinnor i medier	8
2.3 Aktivism som koncept	10
2.5 Forskningslucka	13
3. Teori	14
3.1 Representationsteori.....	14
3.2 Gestaltning- och dagordningsteori.....	15
3.3 Genusteori.....	16
3.4 Nyhetsurval	17
3.5 Kritisk diskursanalys	18
4. Specificering av forskningsfrågan	20
5. Metod & material	21
5.1 De utvalda artiklarna	21
5.2 Tre analysnivåer	21
5.2.1 Första analysnivån - Vilka aktivister valdes ut?.....	21
5.2.2 Andra analysnivån - Hur genomfördes det kvantitativa urvalet?.....	22
5.2.3 Tredje analysnivån - Hur genomfördes det kvalitativa urvalet?.....	23
5.3 Kvantitativ innehållsanalys.....	24
5.3.1 Kodschema	24
5.4 Kvalitativ textanalys	25
5.4.1 Analysschema.....	26
6. Validitet och reliabilitet	27
6.1 Reliabilitet.....	27
6.2 Begreppsvaliditet	28
6.3 Resultatvaliditet	28
6.4 Intern validitet	29
6.5 Extern validitet	29
7. Resultat och analys	30
7.1 Första analysnivån.....	30
7.1.1 Greta Thunberg och Malala Yousafzais förekomst i nyhetspress.....	30
7.2 Andra analysnivån	32
7.2.1 Nyhetsfaktorer	32
7.2.2 Gestaltningsteori	33
7.2.3 Genusteori.....	35
7.2.4 Person- eller sakfråga.....	36
7.3 Tredje analysnivån.....	38
7.3.1 Representationsteori.....	38
7.3.2 Genusteori.....	39

7.3.3 Gestaltningssteori	43
7.3.4 Person- eller sakfråga	47
8. Slutdiskussion	48
9. Referenslista	52
10. Bilagor	56
Bilaga 1	56
Bilaga 2	62
Bilaga 3	66

1. Inledning

Under hösten 2018 valde den då 15-åriga Greta Thunberg att skolstrejka utanför riksdagshuset i Stockholm för att visa hur missnöjd hon var med dagens politiker och hur de har valt att tackla den globala klimatkrisen. Redan från början fick Greta Thunbergs aktivism och engagemang internationellt erkännande ("Greta Thunberg", Wikipedia, u.å.).

Malala Yousafzai blev under hösten 2012 skjuten i huvudet av talibanerna efter att de uppmärksammat hennes aktivism. Hon menade att alla flickor ska ha rätt att gå i skolan - något som talibanerna i Swatdalen i Pakistan försökte förbjuda. Hon överlevde skjutningen och har fortsatt kämpa för alla barns rätt till skolgång. Under 2013 väckte hennes aktivism allt större internationell uppmärksamhet (Yousafzai, 2013).

När unga kvinnor som Greta Thunberg och Malala Yousafzai blir ansikte utåt för stora frågor, som miljökrisen och alla barns rätt till skolgång, läggs stor betydelse vid dessa enskilda individer. Hur de unga aktivisterna gestaltas blir en viktig fråga för att allmänheten ska förstå och engagera sig i ämnet nyhetsmedierna rapporterar om, eftersom de lätt kopplar ihop sakfrågan med personen som representerar den.

Ung Media Sverige och Journalistförbundet sammanställde en rapport som visade att unga som förekommer i medier sällan får definiera sakfrågan nyhetsmedier rapporterar om, utan endast kommentera själva händelsen (Unga i media, 2014). Detta står i direkt kontrast till Greta Thunberg och Malala Yousafzais förekomst i medier, då båda dessa får diskutera sina sakfrågor i nyhetsmedier.

Vidare skriver medieforskaren Maarit Jaakkola i avhandlingen *Voicing young people's perspectives* om hur unga representeras i media. Unga som intervjuas i mediala sammanhang blir ofta representanter för hela samhällsgruppen "unga". Jaakkola skriver även om hur det finns en annan form av representation när det kommer till unga, där vissa unga beskrivs som "mikro-kändisar" och höjs till en form av superhjältestatus i medier (Jaakkola, 2018).

Med hjälp av dessa teorier undersöker denna uppsats hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai porträtteras i svensk nyhetspress.

Att analysera nyhetstexter blir allt mer viktigt i dagens digitaliserade mediesamhälle. Det är hårdare konkurrens mellan publiceringskanaler och plattformar, vilket gör att nyhetsproduktionen aldrig stannar upp (Strömbäck, 2015). Artiklar är idag inte lika bearbetade, då fokus främst är att artiklar ska publiceras snabbt istället. För att lägga press på att nyhetsartiklar ska fortsätta vara objektiva och opartiska är det relevant att göra en textanalys.

Vem är Greta Thunberg?

"The teenager on strike for the planet"
– Time magazine om Greta Thunberg (Time 160519)

En aktiv miljörelse har funnits i flera årtionden innan Greta Thunberg under hösten 2018 gick ut på skolstrejk. Det var dessa handlingar som blev startskottet för en ny slags klimatrörelse.

För att ytterligare sprida sitt budskap har hon ett stort Instagram-konto och ett stort Facebook-konto, och hashtagarna #FridaysforFuture, #SchoolStrike4Climate och #ClimateStrike har fått stor spridning internationellt. Detta har resulterat i att skolungdomar världen över har organiserat egna demonstrationer i form av skolstrejker. Artiklar och inslag om Greta Thunberg och hennes klimatkamp publiceras i skrivande stund nästintill dagligen. Hon har dessutom träffat Påven, hållit tal i Europaparlamentet och blivit nominerad till Nobels fredspris.

Greta Thunberg föddes 2003 i Stockholm, Sverige. Hon är dotter till den kända svenska operasångerskan Malena Ernman och skådespelaren Svante Thunberg, vilka i samband med Gretas skolstrejk gav ut en bok som bland annat handlade om dotterns Aspergerdiagnos och depression, och hur den rådande klimatkrisen har påverkat familjen (Ernman, 2018). Thunbergs huvudmål med sin aktivism är att få svensk politik att gå i linje med Parisavtalet, som är ett internationellt klimatavtal under FN om att minska utsläppen av växthusgaser (Naturvårdsverket, 2018).

Vem är Malala Yousafzai?

”Från det ögonblick som hon gick in, stod det klart att denna unga kvinna, inte mycket äldre än våra egna döttrar, hade karaktär långt bortom sina år”

– Barack och Michelle Obama¹ om Malala Yousafzai (Omni 161014)

Malala Yousafzais kamp för kvinnors rättigheter och alla barns rätt att gå i skolan har blivit väl omskriven och omtalad.

Malala Yousafzai föddes i Swatdalen i Pakistan 1997, men bor och studerar idag i England. Malala Yousafzais huvudmål med sin aktivism var först att flickor i Swatdalen skulle få gå i skolan. Swatdalen har sedan 2008 varit kontrollerat av talibanerna, som ställer sig emot att flickor ska få gå i skolan. Malala Yousafzai protesterade mot detta och blev uppmärksammas av BBC tack vare hennes engagemang. Hon började sedan blogga på BBC² om att flickor i Swatdalen inte fick gå i skolan. Som följd av detta blev hon skjuten i huvudet av talibaner den nionde oktober 2012 och hennes tillstånd var länge kritisk. Detta var början på den internationella mediala uppmärksamhet både hennes aktivism och hon själv som person senare fick. Idag har hon återhämtat sig från mordförsöket och kämpar för alla barns rätt till skolgång runt om i hela världen (Yousafzai, 2013). År 2014 blev hon 17 år gammal den yngsta personen hittills att tilldelas Nobels fredspris.

Hon har även givit ut självbiografen *Jag är Malala*, gjort en dokumentärfilm och åkt på turné genom Nordamerika, Mellanöstern, Afrika och Latinamerika för att prata med politiker

¹ Barack Obama var USA:s 44:e president mellan åren 2009–2017. Michelle Obama är hans hustru.

² British Broadcasting Corporation

om alla barns rätt att gå i skolan. Hon är även grundaren till välgörenhetsfonden Malalafonden, som jobbar för alla barns rätt till skolgång i utvecklingsländer (Malalafund, 2019). Samtidigt som hon hyllats har kritik riktats mot henne i hemlandet.

Konspirationsteorier, anklagelser om att hon inte är en rättrogen muslim och att hon går ärenden åt västvärlden har bland annat resulterat i rörelsen *Jag är inte Malala*, vars namn anspelar på hennes bok (Dagens Nyheter 141205).

2. Tidigare forskning

Det här kapitlet kommer att redovisa för tidigare studier som genomförts inom de forskningsområden denna undersökning berör. Greta Thunberg och Malala Yousafzai är båda unga kvinnor som är aktiva inom politiska rörelser. Kapitlet inkluderar därför tidigare forskning kring hur unga framställs i medier, hur kvinnor framställs och hur aktivister framställs. Målet är att kunna mäta den här undersökningens resultat med den tidigare forskning som bedrivits inom respektive område.

2.1 Unga i medier

Greta Thunberg och Malala Yousafzais unga åldrar gör det relevant att ta del av forskning kring hur barn och unga framställs i medier. Ambitionen är att kunna jämföra hur man porträtterar Greta Thunberg och Malala Yousafzai, två väldigt specifika ungdomar, med hur man skriver om ungdomar generellt.

Utifrån biologiska och kognitiva tolkningar av ungdomars sexualitet, brottslighet och ungdomars oberäknlighet ses de ofta som isolerade från utvecklingen av historien, sociala strukturer och samhällets kultur, eftersom ungdomar ofta beskrivs utifrån deras kognitiva och fysiska agerande (Gordon, 2010:6).

I en rapport som Ung Media Sverige (2014) gjorde tillsammans med Journalistförbundet redovisades det hur unga som förekommer i medier oftast intervjuas om sport, fritid och skolfrågor. Unga får sällan definiera själva nyheten i fråga, utan begränsas ofta till att enbart kommentera händelsen.

I avhandlingen *Voicing young people's perspectives* (2018) skriver medieforskaren Maarit Jaakkola om hur unga representeras i medier. De unga människor som intervjuas eller förekommer i mediala sammanhang får ofta agera representanter för hela samhällsgruppen ”unga”. Jaakkola menar även att representationen av unga är en fråga om extremer. Ungdomar uppfattas oftast som en homogen grupp som vanligen framställs i ett negativt ljus. De pekas ut som orsaker bakom flera vitt skilda problem, från cybermobbing till ungdomsbrottslighet. Däremot finns det också en ultra-individualiserad representation av unga, där vissa specifika ungdomar som youtubers eller andra så kallade ”mikro-kändisar” i medier höjs till vad som beskrivs som superhjältestatus (Jaakkola, 2018:67).

Enligt FN:s barnkonvention ingår det i barn och ungas rättigheter att få uttrycka sina åsikter och bli lyssnade på (OHCHR, 1989). Trots detta är barn och unga en av de samhällsgrupper

som sällan får möjlighet att göra sina röster hörda i traditionella mediesammanhang, som i intervjuer och nyhetsinslag. Jaakkola påpekar att en del av orsaken bakom detta är rent praktisk: att få intervjua minderåriga kräver en ansvarig vuxens tillåtelse, och man förväntas som journalist tillämpa en intervjuteknik som är anpassad för barn och unga. Ansvariga vuxna, som föräldrar eller lärare, vill i sin tur ofta skydda barn från de konsekvenser det kan innebära att framträda i medier. Detta medför att möjligheten för barn att höras i medier begränsas på flera plan (Jaakkola, 2018:69).

2.2 Kvinnor i medier

Män har länge varit överrepresenterade som nyhetssubjekt i medier. Det märks både i den offentliga och i den privata sfären. I det offentliga är det inte ovanligt att män tilldelas en expertroll, samtidigt som de ofta får uttala sig inom politiska ämnen i nyhetsmedier. Enligt en studie från *Who Makes the News?* (Macharia, 2015) så är 8 av 10 yrkesföreträdare inom politik och ekonomi män i det globala nyhetsflödet, och 4 av 5 experter är män, både i Sverige och globalt. Kvinnor har börjat ta allt större plats i nyhetsmedier men är fortfarande underrepresenterade när det kommer till expertutlåtanden eller politiska ämnen. När kvinnor syns i medier är det oftast i egenskap av "kändis" eller "vanlig människa", och de är mer representerade inom reklam och livsstilsjournalistik än i nyhetsmaterial. Medieforskaren Maria Edström (2018) beskriver också att kvinnor får större utrymme i den privata sfären än i den offentliga sfären.

Framställningen av kvinnor är ofta stereotyp. Kvinnor får vanligen prata om ämnen som rör deras privatliv eller personliga behov istället för mer offentliga ämnen som rör en större publik. Samtidigt framställs de ofta som offer och som passiva. Kvinnor mellan åldrarna 15–29 år är även den åldersgrupp bland kvinnor som är överrepresenterade i medier, medan kvinnor som är äldre än 30 år inte alls får lika mycket medialt utrymme. Maria Edström (2018) beskriver det på liknande sätt: "*The younger a woman is, the more likely she is to have a place within the media*" (s. 85). För män gäller ett större åldersspann, men de flesta män i nyhetsmedia är mellan 30–44 år.

I rapporten från *Who Makes the News?* (2015) framkommer det att kvinnors åsikter inte tas på lika stort allvar som männens åsikter gör. Kvinnor måste vara beredda att ta emot mycket kritik och hatattacker från nättroll (Macharia, 2015).

I Jonita Siivonens avhandling *Personporträttet som tidningsgenre* (2007) studerar hon hur män respektive kvinnor fick komma till tals i personporträtt i olika tidsskrifter. I sin studie såg hon tydliga skillnader, inte bara i hur ofta de förekom, utan även i vilka sammanhang och hur de olika könen beskrevs av artikelförfattaren. Männens yrkesframgång framställdes som något framträdande, medan det i kvinnornas fall var ett undantag. Att lyfta kvinnor som samhällsaktörer skedde dessutom mer sällan, då det ofta var män som fick ta den platsen i medieinnehållet (Siivonen, 2007:14). Vid yrkesframgång såg Siivonen tydliga skillnader mellan hur mannen respektive kvinnan fick prata om sina livsval. Kvinnorna fick reflektera över sin framgång och om alla svårigheter de mött på vägen, såsom graviditet eller liknande. Männerna fick däremot oftast prata om sin framgång på ett mindre utförligt sätt (Siivonen, 2007:61). Det kan därför vara intressant att undersöka hur mycket Greta Thunberg får

reflektera över till exempel sin Aspergerdiagnos och hur mycket Malala Yousafzai får berätta om mordförsöket hon utsattes för.

Vidare är det också intressant att studera hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai förhåller sig till de kvinnotyper som brukar figurera i mediasammanhang. Vilka kvinnotyper som agerar aktörer i dags- och kvällspress är något som Siivonen valt att analysera i sin studie, med stöd av en lista formulerad av Irma K. Halonen (1999):

1. *Kvinnor i närheten av makten*: Kvinnor som uppnått höga positioner på traditionellt manliga områden.
2. *Kvinnor i maktens marginaler, kvinnor på traditionellt kvinnliga områden*: Kvinnliga experter på traditionellt kvinnliga områden såsom vård-, service- och läraryrken.
3. *Kvinnor i kvinnospecifika roller*:
 - Hustru, dotter till män med makt (sällan mödrar till männen).
 - Kvinnor som glorifierar män (till exempel idrottsmäns hustrur och valsegrares hustrur).
 - Kvinnor i underhållningsbranschen.
 - Lidande kvinnor (gråtande mödrar i krig och olycksoffer).
 - "Forskningsobjekt" för manliga experter (till exempel forskare om kvinnliga hormonfunktioner).
 - Sinsemellan grälände kvinnor.
 - "Häxor" som representerar mystik och avvikelser från normerna (Siivonen, 2007:61).

När kvinnor väl figurerar som huvudperson finns det enligt Jonita Siivonen fyra olika orsaker som ligger till grund för att de får lov att synas och komma till tals:

1. *Kvinnospecifika ämnen*. Denna faktor syftar på teman som endast rör kvinnor, och som ofta riktar sig till en kvinnlig publik. Siivonen såg i sin studie att det kan röra ämnen som en Lucia-uttagning eller andra skönhetsrelaterade händelser som generellt sett innebär att enbart kvinnor deltar. Även vid jämställdhetsfrågor och så kallade kvinnofrågor är kvinnor överrepresenterade som aktörer.
2. *Genusundantag*. När kvinnor gör typiska avvikelser från normen om vad en kvinna i vanliga fall inte anses klara av kan det ses som en nyhet. Det kan till exempel handla om att det bedöms vara intressant att lyfta en kvinnlig brandman. Genusundantag kan även vara en orsak för män att få vara huvudperson om de utför uppgifter som annars anses vara typiskt kvinnliga, till exempel föräldraledighet.
3. *Feminitetens dubbelhet som tema*. Här handlar det om kvinnor som dubbelarbetar, det vill säga både är framgångsrika eller jobbar hårt inom ett yrke samtidigt som de tar hand om hemmet, vilket räknas som en typiskt kvinnlig aktivitet. En motsvarighet finns inte för män, då de inte har samma förväntningar på sig när det kommer till att ta hand om hemmet eller barnen.

4. *Intimisering*. Siivonen menar att det privata idag får större utrymme i medier. Det kan till exempel handla om att lyfta en politikers privatliv, i form av ett ”hemma hos”-reportage. Det här har sin grund i samma mekanismer som styr vår fascination för feminitetens dubbelhet, det anses helt enkelt vara intressant att veta hur en kvinnlig politiker eller liknande elitkvinna lever utanför rampljuset. Det kan även handla om kommersiell vinning. I de fallen får kvinnorna agera huvudpersoner i produktplacering (Siivonen, 2007:364–374).

Då den tidigare forskningen pekar på så specifika faktorer rörande den skilda rapporteringen av kvinnor respektive män, är det intressant att se hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai förhåller sig till dessa. Detta eftersom de är kvinnor som rör sig på stora mediala och politiska arenor, vilka tidigare i stort sett endast upptagits av män.

2.3 Aktivism som koncept

Greta Thunberg och Malala Yousafzai har båda blivit uppmärksammade i egenskap av unga, kvinnliga aktivister. För att förstå bakgrunden till den mediala porträtteringen av dem är det därför viktigt att förstå vad aktivism innebär, och vilken roll aktivister fått i både mediala sammanhang och i samhället i stort. Särskilt fokus har lagts på tidigare forskning om ungdomsaktivism och om kvinnliga aktivister.

Aktivism, även kallat social rörelse, är när något i samtiden ifrågasätts och ifrågasättandet leder till en typ av protester (Wennerhag et al., 2006:13). En rörelse ses ofta som något positivt - en vilja att gå ifrån partier och andra formaliserade organisationer. En social rörelse ger uttryck för folkets röst, istället för de byråkratiska och hierarkiska röster många människor har svårt att relatera till (ibid:31).

I dagens sociala rörelser speglas centrala samhällskonflikter, vilket har lett till att aktivister ofta anses vara ogenomtänkta, samhällsfarliga och i vissa fall olagliga (Wennerhag et al., 2006:14).

Aktivism kan förklaras som att folket vill ifrågasätta och kritisera samhällets motsättningar. Aktivistiska rörelser består av enskilda personer och grupper som delar tankar kring hur samhället ser ut och bör se ut. Detta i sig är det som leder till att människor ger uttryck för sina åsikter genom protester, demonstrationer och olika evenemang. Eftersom en rörelse saknar den bestämda struktur en organisation ofta har ses inte en aktivist som en medlem i något, utan som en deltagare (ibid:32).

Sociala rörelser ses som en specifik social utveckling, som innefattar aktörer som engagerar sig i en kollektiv handling. Donatella Della Porta och Mario Diani har i boken *Social Movements: An introduction* (2006) beskrivit tre olika sätt att definiera en social rörelse på:

1. Att man är involverad i *konfliktrelationer* med tydligt identifierade motståndare.
2. Att man är kopplad till eller tillhör *informella nätverk*.
3. Att man delar en tydlig *kollektiv identitet*.

Konfliktrelationer. Aktivister är oftast engagerade i både politiska och kulturella konflikter där målet är att främja en social förändring. Däremot kan man inte kalla sig aktivist om man som kollektiv endast skyller på en specifik person, på mänskligheten i stort eller på naturkatastrofer. Som kollektiv kritiserar man de som är representanter för olika intressegrupper, istället för tjänstemännens misskötsel eller särskilda politiska misstag.

Informella nätverk. Ingen enskild person kan representera en hel rörelse, oavsett hur inflytelserik denne är. Däremot kan sociala rörelser bidra till att vissa enskilda engagerade eller kvalificerade personer får en mer självständig roll inom den politiska process som kan jämföras med om en person skulle ha en mer representativ roll inom en formell organisation.

Kollektiv identitet. Sociala rörelser är inte bara summan av protester, demonstrationer och kampanjer. Sociala rörelser bidrar till att utveckla kollektiva identiteter som går utöver specifika initiativ och specifika evenemang. Rörelserna bidrar till igenkänning och skapar samband till andra individer. Man strävar efter ett gemensamt mål och delar samma engagemang, vilket bidrar till att enskilda aktivister och organisationer ser sig själva som oskiljaktigt länkade till andra aktörer. De ser inte nödvändigtvis sig själva som identiska med andra aktivister, utan som kompatibla i en större kollektiv mobilisering. Medlemskap inom sociala rörelser är diffusa och bygger snarare på ömsesidigt erkännande mellan aktörerna (Della Porta et al., 2006:20–22).

Ungdomsaktivism...

Det politiska intresset hos unga har ökat enligt *Demokratiutredningens* slutrapport (1997–2000), men deras deltagande i traditionella politiska sammanhang har minskat. Ungas politiska engagemang gör sig istället synligt på andra håll, i form av aktivism och deltagande i rörelser som har en friare struktur (Wennerhag et al., 2006:42).

Enligt en undersökning som presenteras i boken *Aktivister* är ungdomar i majoritet när det kommer till sociala rörelser, även om det finns en tydlig åldersspridning som sträcker sig över flera generationer (ibid:44).

Aktivism har dessutom en tendens att locka grupper som annars inte är särskilt politiskt aktiva. Inom partipolitiken är det oftast medelålders män och inrikes födda som utgör de största befolkningsgrupperna. En högre andel ungdomar, kvinnor och utrikes födda söker sig dock till en annan form av politiskt engagemang, i form av sociala rörelser inom den globala rättviserörelsen (Wennerhag et al., 2006).

Enligt Audrey Osler och Hugh Starkey (2003) finns det en bild av ungdomar som politiskt obekymrade och okunniga, omedvetna om sina rättigheter och sitt sociala ansvar. På grund av detta antagande kan ungdomar endast beskrivas som bra samhällsmedborgare i ett framtida tempus. Som ungdomar är de inte lämpade att fatta politiska beslut, utan kommer först i vuxen ålder ha tillräcklig kompetens för att kunna hantera politiskt inflytande (Gordon, 2010:9).

... och politik

Det har framgått i flera studier att män och kvinnor framställs på olika sätt i nyhetsmedier, och politiker utgör inget undantag. I den vetenskapliga artikeln *The personal, the political*

and the popular har Liesbet van Zoonen analyserat hur kvinnliga politiker personifieras utifrån begreppet ”celebrity politics”. Hon menar att personifieringen av politiker är problematisk för kvinnor, eftersom det råder en syn på femininitet och politik som inkompatibelt. Framgångsrika kvinnliga politiker som Tarja Halonen och Angela Merkel har därför lyckats undvika personifiering genom att upprätthålla tydlig åtskillnad mellan deras privatliv och deras professionella och politiska liv (Van Zoonen, 2006).

Greta Thunberg och Malala Yousafzai har båda blivit ansikte utåt för stora frågor: klimatkrisen och alla flickors rätt till skolgång. Att jämföra Greta Thunberg och Malala Yousafzai med politiker blir därmed relevant, eftersom deras aktivism tangerar på samma ämnen som politiska frågor, utan att de bedriver en partipolitik.

Online & hashtag aktivism

Online aktivism innebär att man med hjälp av sociala medier, e-mail och liknande medel gör det möjligt att snabbare och på ett effektivare sätt kommunicera och förmedla sociala rörelser. Speciell information kan på detta sätt snabbare nå en mer specifik publik och man kan på ett bättre och enklare sätt skapa insamlingar och organisera sig kollektivt (*“Internet activism”*, Wikipedia, u.å.).

Sandor Vegh skriver i antologin *Cyberactivism* (2003) om en form av online aktivism: *Organization/Mobilization*. Här menar Vegh att online aktivism används i form av att man med hjälp av sociala medier och liknande verktyg kan bestämma träffar och datum för demonstrationer. Man kan även använda sig av online aktivism genom att försöka kontakta tjänstemän via e-mail, då det är väldigt effektivt att skriva ett mail istället för att ringa eller skicka brev. Man även kan starta omfattade aktiviteter online, så som koordinerade spamming-kampanjer eller så kallade ”ping-stormar”, där man testar hur mycket trafik en internetsida kan hantera (Vegh, 2003: 71–76).

Denna form går att applicera på Greta Thunberg och Malala Yousafzais aktivism. Sociala medier är en stor del i att deras aktivism har blivit så pass uppmärksammasom den faktiskt har. Greta Thunberg använder sitt Instagramkonto för att publicera bilder och videor på demonstrationer och andra olika sätt för att visa sin aktivism. Malala Yousafzai hade från början en blogg som hon använde sig av för att skriva om sina åsikter. Idag så har hon bland annat en fond som har ett officiellt Facebookkonto där hon och hennes företrädare publicerar inlägg om hennes kamp för att se till så fler flickor får gå i skolan.

Inom begreppet online aktivism ingår även hashtag aktivism, som innebär att man med hjälp av sociala medier, i detta fall främst Twitters hashtag-funktion, skriver och delar en viss hashtag. På detta sätt bidrar man till att upplysa om ett ämne eller en fråga. Detta kan i sig bidra till att flera av ens egna vänner och familj på sociala medier blir insatta i den fråga som man genom hashtagen vill skapa uppmärksamhet kring. En större diskussion uppstår och genom att allt fler människor blir involverade kan en samhällsförändring ske (*“Hashtag Activism”*, Wikipedia, u.å.). Greta Thunberg skapade hashtagen #FridaysForFuture (FridaysForFuture, 2019) och Malala Yousafzai skapade hashtagen #BooksNotBullets

(Yousafzai, 2015). Greta Thunbergs hashtag har idag blivit en symbol för klimatstrejk, då hon uppmanar ungdomar att skolstrejka för klimatets skull varje fredag.

Kvinnor inom aktivism

Sociologiforskaren Liesbet Van Zoonen (1992) har publicerat en studie om hur aktivistiska kvinnor i rörelser under 1970-talet gestaltades annorlunda från hur man vanligtvis porträtterade kvinnor i medier. Genom en analys av närmare tusen artiklar från 1970-talet visade resultatet att aktivister ofta målades upp som fula, hysteriska, fanatiska, frustrerande och manshatande. Kvinnorna var dessutom oftast aktiva i typiska kvinnokamper (Jarlbo, 2006:11).

Det finns en tydlig skillnad mellan män och kvinnors roll i deras politiska aktivitet. Kvinnor ses, utifrån ett perspektiv, som mer passiva jämfört med män. Män har oftast mer kontakt med myndigheter och är i högre grad partipolitiskt aktiva. Däremot, från ett annat perspektiv, ses kvinnor som modiga och mer våghalsiga i mindre traditionella politiska sammanhang, som strejker, demonstrationer och protester. Utifrån det senare perspektivet räknas kvinnor som mer aktiva än män, även inom traditionella frågor om kultur, omsorg och solidaritet (Wennerhag et.al, 2006:52).

2.5 Forskningslucka

Forskning kring på vilket sätt unga förekommer i mediasammanhang begränsas ofta till hur frekvent de förekommer (Ung Media Sverige, 2014). Studierna om på vilket sätt unga porträtteras är dock få till antalet.

Att studera hur kvinnor och män porträtteras i medier är däremot ett relativt populärt forskningsämne. Forskningen har visat att män i betydligt högre utsträckning än kvinnor får uttala sig om politik och globala frågor, medan kvinnor dominerar livsstilsjournalistiken (Macharia, 2015). Greta Thunberg och Malala Yousafzai har dock blivit ansikte utåt för varsin politisk fråga, och rör sig nu på en arena som traditionellt främst tillhört män.

Det har också bedrivits forskning om hur aktivistiska kvinnor framställdes i medier på 1970-talet (Jarlbo, 2006:11), men sedan dess har förutsättningarna för aktivister förändrats. Samtidigt har det genomförts studier kring hur aktivism bedrivs på internet (Vegh, 2003), men hur de moderna aktivisterna porträtteras i traditionella medier är till stor del okänt.

Det som gör just Greta Thunberg och Malala Yousafzai så intressanta att studera är att de är just avvikande. På ytan verkar många olika aspekter med fenomenen Greta Thunberg och Malala Yousafzai gå emot generell forskning om de breda samhällsgrupper de tillhör. De är kvinnor, men de har fått uppmärksamhet för att de driver politiska frågor. De är unga, men de har blivit kända som individer snarare än ungdomar i mängden. Det här väcker frågan om hur medierna förhåller sig till unga, kvinnliga aktivister som Greta Thunberg och Malala Yousafzai, och den här studien hoppas kunna besvara den genom att undersöka hur de porträtteras.

3. Teori

För att kunna analysera hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai porträtteras i medier har ett flertal teorier använts som bakgrund. Representationsteori, genusteori, teorier om nyhetsvärdering och kritisk diskursanalys har legat som grund för utformningen av det kodschema och det analyschema som i sin tur fungerade som stöd i analysen. Gestaltningsteori och dagordningsteori förklarar hur mediernas gestaltning av fenomen och aktörer influerar allmänhetens uppfattning av dem. Samtliga teorier har dessutom styrt formuleringen av studiens syfte och frågeställningar.

3.1 Representationsteori

Greta Thunberg och Malala Yousafzai är båda förknippade med sina politiska engagemang. Deras aktivism har medfört stor exponering i medier, och de har i samband med detta båda blivit representanter för de sakfrågor de brinner för: Greta Thunberg för klimatrörelsen och Malala Yousafzai om kampen för flickors skolgång. Därför blir det viktigt att ha representationsteori i åtanke när man analyserar bilden av dem i nyhetsmedier.

Medieforskaren Jostein Gripsrud förklarar begreppet representation som *”en framställning eller beskrivning av ett fiktivt eller verkligt fenomen”* (Gripsrud, 2002:11). Den definition av ”representation” som främst används inom medieforskning kommer från senlatin, där det användes för att tala om en representant för en grupp eller en person i samhället. I mediasammanhang kan detta till exempel innebära att en fiskare som intervjuas i ett nyhetsinslag blir representant för hela den större gruppen ”fiskare” (Gripsrud, 2002). I fallen med Greta Thunberg och Malala Yousafzai lyfts de i medier till representanter för till exempel gruppen ”klimataktivist” eller ”jämsköldhetsaktivister”. Samtidigt har de båda andra, parallella gruppstillhörigheter och kan genom deras framträdande roller i medier även anses representera grupper som ”kvinnor”, ”ungdomar”, ”svenskar” eller ”pakistanter”.

Gripsrud betonar vidare att en representation av något alltid i någon mån bör ses som en konstruktion, och inte som en objektiv spegling av det som framställs. En representant för en större eller mindre grupp människor kan anses vara en bra eller dålig representant (Gripsrud, 2002:11). Det har alltid funnits olika grupper som inte känt sig tillräckligt representerade i samhället eller media, men det är också vanligt att grupper uppfattar att de representeras på ett kränkande sätt (ibid:12).

Vissa gruppstillhörigheter anses vara i större behov av skydd från kränkande porträttering än andra. De gruppstillhörigheter som kan ses som föränderliga, som yrke eller dialekt, ses också som mindre fundamentala attribut för ens identitetsuppfattning. Attribut som kön, sexualitet eller etnicitet är däremot något människor bär med sig sen födseln, och kränkande representationer av till exempel kvinnor eller homosexuella ses därför som allvarligare än kränkande porträtteringar av exempelvis bibliotekariéer eller skåningar. Ytterligare en aspekt som ligger till grund för allvarsgraden i en kränkning är social och kulturell makt. Stora eller socialt mäktiga grupper anses inte behöva skydd från kränkande representation i samma utsträckning som mindre grupper med mer begränsad social makt (Gripsrud, 2002:13).

3.2 Gestaltning- och dagordningsteori

Undersökningens syfte är att besvara hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai porträtteras i dags- och kvällspress. För att förstå hur medierna målar upp bilder av personer eller fenomen utgår den här studien från teorier om gestaltning och dagordning.

Gestaltningsteorin utvecklades ur dagordningsteorin, vars grundtes är att de sakfrågor som dominerar medierna också betraktas som de viktigaste samhällsproblemen av medborgarna (McCombs et al., 1972). Gestaltningsteorin fokuserar i sin tur på mediernas *gestaltningar*; vilka attribut som tillskrivs olika sakfrågor eller personer som förekommer i medier (Shehata, 2015:360).

Den amerikanska sociologen Gaye Tuchmans studie *Making News: A study in the Construction of Reality* (1978) har blivit tongivande för gestaltningsteorins utveckling. Hon illustrerar begreppet *framing* genom att likna nyhetsinnehåll med ett fönster mot verkligheten. Nyheter styr vilken ram vi ser världen genom, men bör inte räknas som en objektiv reflektion av verkligheten. Det är mediernas inramning av en händelse som bestämmer hur den uppfattas av publiken. Därmed styrs människors uppfattning av verkligheten av vilket perspektiv medierna medvetet eller omedvetet väljer att framställa den ur (Tuchman, 1978:1).

Vidare myntade medieforskaren Robert Entman i artikeln *Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm* (1993) en av de mest använda definitionerna av begreppet gestaltning: "To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, casual interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described." (s. 52). Entman menar att gestaltning är detsamma som att i en medietext lyfta fram vissa aspekter i det man uppfattar som verkligheten och på så sätt förmedla en specifik tolkning eller problembeskrivning av det man beskriver (Entman, 1993).

Forskning kring gestaltning tar avstamp i ett socialkonstruktivistiskt perspektiv. En socialkonstruktivistisk syn på sociala fenomen lägger stor vikt vid den mänskliga interaktionens betydelse för hur människor förstår sin omvärld. Inom medieforskningen skiljer man dock på mediegestaltningar och individgestaltningar. Mediegestaltningar är de beskrivningar som manifesteras i medieinnehåll, medan individgestaltningar handlar om vad som styr människors tolkningar av omvärlden. Forskning kring individgestaltning fokuserar på vilken effekt medietexter har på människors tolkningar av verkligheten, medan forskning kring mediegestaltning är intresserad av mediernas innehåll i sig. Den här analysen kommer att begränsas till medietexternas innehåll, mer specifikt innehållet i nyhetsartiklar. Undersökningen kan därmed placeras i den senare kategorin: forskning kring mediegestaltning (Shehata, 2015).

3.3 Genusteori

“*Man föds inte till kvinna, man blir det.*”

– Simone de Beauvoirs kända citat från *Det andra könet* (1949) om hur miljö formar könsroller.

I tidigare forskning har det framkommit att kvinnor är kraftigt underrepresenterade i nyhetsmedier, och inte ges samma möjligheter att uttala sig om vissa ämnen eller agera experter (Edström, 2018). Detta maktglapp återfinns i samhället i stort, där mannen generellt sett är överordnad kvinnan. Genusteori används därför för att kunna synliggöra huruvida denna struktur upprätthålls eller inte i artiklarna om Greta Thunberg och Malala Yousafzai.

När man ser till genusforskningen är det främst *kön* och *genus* som ligger i fokus. Begreppet *kön* handlar om det biologiska könet, medan det är det sociala könet man pratar om när *genus* används. *Genus* myntades under 1970-talet av antropologen Gayle Rubin och har sedan dess utvecklats och blivit ett omdiskuterat ämne, i såväl forskning som i samhället i stort (Rubin, 1975:157–210). Bland annat pratar den svenska genusforskaren Yvonne Hirdman, som tog begreppet *genus* och *genussystem* till Sverige, om hur det finns ett osynligt genuskontrakt mellan könen om hur dessa ska agera. Personer med kvinnligt respektive manligt kön delas upp i två olika sociala ordningar, där mannen och det som anses maskulint är överordnad kvinnan och det som anses feminint. Det finns alltså en maktobalans mellan könen, där mannen är norm (Hirdman, 1989:196–198).

Den amerikanska politiska filosofen Judith Butler menar att det är genom performativitet som *genus* skapas. Det betyder att ingen är essentiellt man eller kvinna, utan att det är något man görs till genom språk. Butler menar att redan vid en förlossning skapas *genustillhörighet* genom att barnmorskan säger “det är en pojke” eller “det är en flicka”. Med benämningen “pojke” eller “flicka” följer sedan olika värderingar (Butler, 2005:9–15). Manligt och kvinnligt ses därför som kulturellt betingat, likaså normen om att de olika könen ska vara attraherade av varandra. Butler kallar detta normsystem som producerar heterosexualitet för *heteronormativitet*, medan det som avviker från detta kan ses som *queer*.

Även om det inte var Butler som myntade begreppet *queer* så ses hon som en av de ledande teoretikerna inom *queerteorin*, som har sina rötter i just *genusteori*. Vad begreppet *queer* rent specifikt betyder går inte helt att förklara, då det syftar på att någon eller någon inte förhåller sig till normer eller befintliga kategorier. Det *queera* är helt enkelt det som avviker från normen och som inte bör ha några regler om vad det innebär rent specifikt (Ambjörnsson, 2016).

Queerteorin har under de senaste 20 åren ökat i popularitet, något som bland annat kommit att påverka litteraturvetenskapen. Som Butler menar, skapas normer om kön genom just språk, performativitet, vilket lett till att *queerperspektivet* används för att leta efter sådant som avviker från könsnormer i texter. Genom *queera* läsningar söker man sådant som ses som udda med hur kön och sexualitet annars uppfattas. (Karkulehto, 2012: 8–10).

Denna studie har stöd av genusteori och dess förklaringar om skillnaderna mellan könen. Detta för att ta reda på hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai förhåller sig till de normer om kön som enligt den tidigare forskningen färgar medieinnehållet. Genom att göra queera läsningar av artiklarna undersöks hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai bekräftar eller avviker från könsnormer. Inom genusteori pratar man även om intersektionella perspektiv, att det finns fler attribut än kön som påverkar hur en människa uppfattas eller behandlas. (Lundahl, 2006:201–229). Fokus i denna analys är att främst se till hur aktivisternas representationer i medier förhåller sig till normer om just kön, men även åldersbaserade framställningar är intressanta att studera. Dessa är studiens huvudfokus, men även gestaltningar rörande etnicitet är relevant då Greta Thunberg är från Sverige och Malala Yousafzai är från Pakistan. Det finns dessutom skäl att undersöka artiklarnas fokus på det intersektionella perspektivet rörande funktionsvariation, eftersom Greta Thunberg har en Aspergerdiagnos och Malala Yousafzai utsatts för ett mordförsök.

3.4 Nyhetsurval

Enligt tidigare forskning har det varit tydligt att både kvinnor och unga är underrepresenterade i nyhetssammanhang. När de väl förekommer är det sällan som experter eller talespersoner för politiska frågor eller rörelser (Macharia, 2015). Mot bakgrund av detta framstår Greta Thunberg och Malala Yousafzai som avvikande exempel, då de trots sin ringa ålder och att de båda är av kvinnligt kön fått betydande medieutrymme. Därför är det viktigt att dessutom beakta vilka andra faktorer som kan påverka vad som blir en nyhet och inte, för att kunna avgöra i vilken utsträckning nyheterna kring Greta Thunberg och Malala Yousafzai överensstämmer med etablerade teorier kring nyhetsurval.

Journalistik handlar till stor del om val, ofta om vad som ska bli en nyhet och inte. Av allt som händer i världen och i samhället är det journalistens jobb att värdera händelser, sälla och välja ut vad som ska rapporteras om. Vid denna process talar man ofta om två begrepp: *nyhetsvärdering* och *nyhetsurval*. Ofta blandas dessa ihop, och trots att de hänger tätt samman med varandra syftar de på olika saker. Nyhetsvärdering handlar om hur redaktionen värderar de olika nyheterna, alltså själva arbetsprocessen. För att undersöka detta bör man göra observationer eller intervjua journalisterna på redaktionerna. Då denna studie utgörs av en innehållsanalys av ett större antal artiklar kommer fokus att ligga på nyhetsurvalet, alltså de nyheter som i slutändan publiceras (Strömbäck, 2015:154).

En tongivande studie inom frågan om vad som kännetecknar en nyhet är *The Structure of Foreign News* (1965). Genom att studera norsk nyhetspress kunde Johan Galtung och Mari Holmboe Ruge ta fram tolv kumulativa kriterier som tycktes styra vilka händelser som ansågs ha högt nyhetsvärde. I samband med studien formulerades dessutom additivitetshypotesen: ju fler nyhetsfaktorer en händelse uppfyller, desto troligare var det att händelsen publicerades som en nyhet. Kriterierna som Galtung och Ruge tog fram har sedan omarbetats, och vissa har tagits bort medan vissa andra har tillkommit. Jesper Strömbäck har komprimerat ihop en lista över sex nyhetsfaktorer, som kommer att användas i den här studien (Strömbäck, 2015:158).

- *Närhet*. Denna faktor uppfylls när nyheter berör händelser, frågor eller aktörer som är tidsmässigt, geografiskt och kulturellt nära en publik. Dessa nyheter blir då mer relevanta.
- *Elitcentrering och kändisskap*. Denna faktor blir relevant när nyheter ta med personer, organisationer, och nationer med makt, men även att de är etablerade och välkända för publiken.
- *De institutionella agendorna*. Här passar bland annat nyheter som berör olika politiska processer in. Även nyheter som berör frågor och processer som får stor uppmärksamhet inom myndighetsfären tillhör de institutionella agendorna.
- *Avvikelse och sensation*. Nyheter som är avvikande och som bryter mot det förväntade passar in här. Dessa kan både vara positiva och negativa.
- *Hot och risker*. Nyheter tenderar även att handla om brott och konflikter. Där företeelser som utgör eller kan tänkas utgöra ett hot mot samhället kommer in under denna kategori.
- *Kontinuitet*. Frågor, händelser och aktörer som nyheterna tidigare uppmärksammat, och därmed finns med på mediernas dagordningar finns under denna kategori (Strömbäck, 2015:327–328).

Något som är bra att ha åtanke under analysens gång är att de olika tidningarna även har en stor påverkan på varandras rapportering. Inom forskning om nyhetsurval pratar man även om betydelse som styrfält, vilket innebär att medierna rapporterar om sådant som de anser är viktig information att förmedla till allmänheten. Lika viktigt är dock intresse som styrfält, alltså vad det är publiken faktiskt är intresserad av. Det sistnämnda är något som i och med digitaliseringen blivit lättare att mäta, då man kan mäta antalet klick på en artikel som publicerats på nätet (Strömbäck, 2015:160). Detta intresse kan såklart även påverkas av digitaliseringen då både Greta Thunberg och Malala Yousafzai har egna publiceringskanaler.

3.5 Kritisk diskursanalys

Analysen av hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai porträtteras kommer att utgå från en kritisk diskursanalys. I den här delen kommer därför den kritiska diskursanalysens teoretiska utgångspunkter att redovisas.

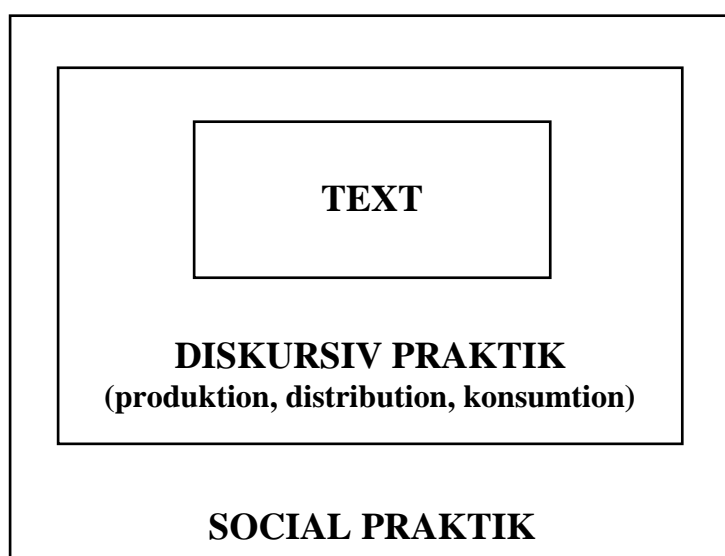
Enligt den kritiska diskursanalysens tradition förstås all meningsskapande språkanvändning som diskurs, oavsett om det rör sig om tal, skrift eller bilder (Fairclough et al. 2011:258). Begreppet diskurs definieras i sin tur av den brittiska lingvisten Norman Fairclough (2001) som en syn på *språket som social handling* (Fairclough 2001:14).

Grunden för kritisk diskursanalys som metod är ett socialkonstruktivistiskt synsätt. Relationen mellan språket och samhället ses som ömsesidig: språket vi använder är en produkt av det samhälle vi lever och vår sociala interaktion, samtidigt som språket i sin tur bidrar till att konstruera samhället. För att kunna granska hur språket existerar i ett socialt sammanhang är det därför nödvändigt att analysera texter med deras sociala kontext i åtanke. För att kunna göra det används kritisk diskursanalys (Fairclough et al., 2011).

Den kritiska diskursanalysen är utformad med syftet att kunna gräva fram de mindre explicita aspekterna hos en text. Genom att läsa en text flera gånger är målet att den underliggande kognitiva, kulturella, sociala, politiska och ekonomiska kontext texten skapats i ska framträda. Texten antas samtidigt reproducera samma antaganden som ursprungligen format texten, och på så sätt förmedla vidare värderingar om vad som i ett samhälle anses vara viktigt eller sant. Kritisk diskursanalys används således för att granska hur texten relaterar eller förhåller sig till olika intressen och agendor i samhället (Berglez, 2019:227).

Faircloughs tredimensionella modell

Genom kritisk diskursanalys studeras centralt relationerna mellan text, diskursiv praktik och sociokulturell praktik. Detta illustreras i Faircloughs tredimensionella modell (2001):

Figur 3.1: Faircloughs tredimensionella modell (Fairclough, 2001).

Modellen visar dels den analyserade textens ömsesidiga förhållande till *diskursiva praktiker* - förhållandena under vilka texten produceras, distribueras och konsumeras. Produktionen av en text sker under kulturellt specifika rutiner och ramar som placerar texten i en viss genre, som konsumenterna av texten i sin tur är införstådda på. En nyhetstext ska till exempel innehålla rubrik, ingress och brödtext, enligt förväntningar från såväl journalisten som textens läsare (Fairclough, 1995:85–94).

Den analyserade texten existerar också inom ramen för *sociokulturella praktiker*. En medietext både produceras och konsumeras inom de större språk- och samhällsstrukturer den ingår i. Texten är ett resultat av en kulturell förförståelse av verkligheten som både textens producent och konsument delar. Samtidigt reproducerar medierna och andra samhällsinstitutioner samma grundläggande föreställningar om hur verkligheten ska tolkas och förstås (Berglez, 2019:235–236).

När man genomför en kritisk diskursanalys relaterar man texten, den diskursiva praktiken och den sociokulturella praktiken till varandra och försöker utifrån dem förstå varför texten ser ut som den gör, och varför den inte ser ut på något annat sätt (Fairclough, 1995:59).

4. Specificering av forskningsfrågan

Syftet med studien är att undersöka hur unga aktivistiska kvinnor porträtteras och framställs i svensk nyhetspress, med fokus på hur svensk dags- och kvällspress rapporterat om de två unga aktivisterna Greta Thunberg och Malala Yousafzai. Till stöd för analysen har fyra huvudsakliga frågeställningar formulerats:

1. **Hur mycket förekommer Greta Thunberg i nyhetspress under den tremånadersperiod när nyhetsbevakningen av henne var som störst?**
2. **Hur mycket förekommer Malala Yousafzai i nyhetspress under den tremånadersperiod när nyhetsbevakningen av henne var som störst?**
3. **Vilka nyhetsfaktorer styr medierepresentationen av Greta Thunberg och Malala Yousafzai?**
4. **På vilket sätt porträtteras Greta Thunberg och Malala Yousafzai i nyhetspress utifrån följande analysaspekter:**
 - **Person- och sakfrågefokus i artiklarna?**
 - **Representationsteori?**
 - **Gestaltningsteori?**
 - **Genusteori?**

Frågeställning 1 och 2 har formulerats med grund i dagordningsteorin, och tesen att det som förekommer ofta i medierna också uppfattas ha större betydelse av publiken.

För att få större förståelse för *varför* Greta Thunberg och Malala Yousafzai förekommer i medierna kommer vi i vår analys dessutom undersöka på vilket sätt artiklarna om dem stämmer överens med teorier om nyhetsurval. Frågeställning 3 syftar därmed till att tydliggöra förhållandet mellan porträtteringen av unga kvinnliga aktivister och de sex nyhetsfaktorer som beskrivs i den här uppsatsens teorikapitel.

Frågeställning 4 har sin utgångspunkt i bland annat gestaltningsteori och representationsteori. Enligt gestaltningsteori är sättet ett fenomen presenteras på i medier betydande för hur fenomenet uppfattas, och det är därför relevant att undersöka hur fenomenen Greta Thunberg och Malala Yousafzai porträtteras i medier. Med hjälp av representationsteori har vi dessutom bedömt att mediebilderna av dem är viktiga att undersöka, eftersom Greta Thunberg och Malala Yousafzai ses som representanter för sina respektive sakfrågor.

Frågeställning 4 har också sin grund i genusteori, samt i tidigare forskning om hur kvinnor, unga och aktivister framställs i nyhetsmedia. Det är vad som kommer att fungera som utgångspunkt vid analysen av hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai porträtteras i nyhetspress.

5. Metod & material

I den här studien har en kombination av kvantitativ och kvalitativ textanalys använts som metod. Tillämpningen av en kombinerad kvantitativ och kvalitativ analys innebär att resultatet kan analyseras på flera olika nivåer. På så sätt kommer både övergripande mönster och mer implicita tendenser kunna upptäckas.

5.1 De utvalda artiklarna

Undersökningen utgår från innehållet i Sveriges fem största tidningar: Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen, Göteborgs-Posten och Svenska Dagbladet. Enligt statistik från Orvesto Konsument (2017) är det de fem tidningar som har störst räckvidd i Sverige, borträknat gratistidningar som Metro Metropol. Anledningen till att vi valt att analysera artiklar från de fem svenska tidningarna med störst räckvidd är att de kan antas ha stort inflytande över vilken mediebild som etableras hos svenska medborgare. Det innebär att vi i större utsträckning får en uppfattning om vilken mediebild som en stor del av den svenska befolkningen tar del av.

5.2 Tre analysnivåer

För att få svar på den här studiens frågeställningar genomfördes en analys i tre nivåer. Vid den första analysnivån identifierades de tidsperioder under vilka de två aktivisterna, Greta Thunberg och Malala Yousafzai, har förekommit i flest publicerade artiklar. Utifrån denna första avgränsning identifierades de 55 mest substantiella artiklarna inför den kvantitativa delen av innehållsanalysen, som också utgjorde den andra analysnivån. Den tredje analysnivån bestod av den kvalitativa innehållsanalysen. Då genomfördes en närläsning av åtta artiklar, som valts ut från de 55 artiklar som använts till den kvantitativa analysen. Hur de stegvisa avgränsningarna gick till kommer att redovisas i större detalj i det här kapitlet.

Det finns dock negativa aspekter i att enbart analysera Sveriges största tidningar. En konsekvens är att resultatet i slutändan baseras på tidningar som är baserade i storstäder. Av Sveriges fem största tidningar är fyra av dem Stockholmsbaserade. Det kan leda till att artiklarna som publiceras skrivs utifrån ett Stockholmsperspektiv. Det går därför inte att utifrån studiens resultat dra slutsatser om till exempel mindre lokaltidningar, som kanske har större genomslag i mindre städer.

5.2.1 Första analysnivån - Vilka aktivister valdes ut?

För att kunna besvara frågeställningen om hur mycket unga kvinnliga aktivister porträtteras i svensk nyhetspress valdes två unga kvinnor som under de senaste åren blivit uppmärksammade för sin aktivism. Greta Thunberg och Malala Yousafzai fungerar i den här studien som exempel på unga kvinnliga aktivister, då de båda förekommit frekvent i nyhetsmedier som representanter för stora politiska frågor. Anders Wennerhag skriver i

boken *Aktivister* (2006) att grupper som inte har lika stort medialt utrymme i traditionella politiska sammanhang oftare använder sig av aktivistiska aktioner för att uppnå förändring i samhället. Detta är ännu en anledning till att unga aktivistiska kvinnor analyseras i den här studien, eftersom just unga och kvinnor är exempel på grupper med begränsad synlighet i till exempel partipolitiken.

Vid urvalet av vilka aktivister som skulle få agera exempel användes Mediearkivet för att kunna se hur stort medieutrymme de fått. Ett större antal artiklar var ett krav för att kunna se strukturella mönster i gestaltningarna av unga kvinnliga aktivister, och det var därför viktigt att det fanns relativt många artiklar att analysera. Dessutom ökade ett större urval chansen att hitta artiklar som uppfyllde de kriterier som ställts på materialet som skulle användas vid den kvantitativa analysen.

Det var dock nödvändigt att besluta om en tidsram inom vilka artiklarna skulle ha publicerats. Det bestämdes att fokus skulle ligga på artiklar som publicerats under den tremånadersperiod när respektive person varit som mest omskriven i svenska medier. Med anledning av denna studies metod, en kombinerad kvantitativ- och en kvalitativ innehållsanalys, och dess tidsram passade just tre månader bra.

5.2.2 Andra analysnivån - Hur genomfördes det kvantitativa urvalet?

Genom en sökning i Mediearkivet³ på nyckelorden “Greta Thunberg” och “Malala Yousafzai”, samt genom samma sökningar i tidningarnas arkiv, gjordes urvalet till den kvantitativa analysen utifrån ett antal kriterier.

Till att börja med skulle artiklarna tillhöra den tidsperiod när respektive aktivist varit som mest omskriven i svensk dags- och kvällspress. Artiklarna som valdes ut skulle dessutom vara nyhetsartiklar, och fick inte tillhöra någon av kategorierna kultur, sport, ekonomi eller åsiktsmaterial. Anledningen till den här avgränsningen är att nyhetsartiklar gör anspråk på att i så stor utsträckning som möjligt vara objektiva och neutrala. Det är därför särskilt intressant att undersöka förekomsten av subjektiva beslut i artiklarnas författande.

Ett annat krav var att de två aktivisterna skulle kunna räknas som nutida, eftersom den här studiens ambition var att kunna jämföra hur unga, kvinnliga aktivister gestaltas idag med hur unga, aktivister och kvinnor tidigare har gestaltats.

Materialet skulle i huvudsak handla om de utvalda aktivisterna, och innehålla minst ett citat som kan tillskrivas dem. Detta för att var viktigt att aktivisterna själva skulle få komma till tals i artiklarna. Dessutom inleds eller följs ett citat ofta av en beskrivning av den som talar, till exempel pronomen som ”hon” eller andra beskrivningar av personen. I detta fall skulle

³ Retrievers digitala databas med arkiverade artiklar.

det kunna handla om flickornas ålder, att de är aktivister eller att de är någons dotter. Förekomsten av citat kan därför ses som ett passande kriterium för urvalet, för att samtidigt öka förekomsten av personbeskrivningar.

Vidare valdes bara artiklar som var minst 2500 tecken långa ut, utifrån bedömningen att längre artiklar också gav mer material att göra en mer djupgående analys av. Slutligen har enbart originalmaterial från de olika tidningarna använts, och texter som producerats av TT Nyhetsbyrå eller andra nyhetsbyråer har därmed inte inkluderats. Detta för att många tidningar använder material direkt från TT Nyhetsbyrå utan att göra någon större omarbetning av texterna.

5.2.3 Tredje analysnivån - Hur genomfördes det kvalitativa urvalet?

Baserat på den kvantitativa innehållsanalysen sorterades åtta artiklar ut för att användas i den kvalitativa textanalysen, varav fyra handlar om Greta Thunberg och fyra handlar om Malala Yousafzai. Vid det här sista urvalet togs ingen hänsyn till om alla tidningar som fanns med i den kvantitativa analysen också fanns representerade i den kvalitativa delen. Vidare valdes de citat som inkluderades i det kvalitativa resultatet ut baserat på hur väl de illustrerade resultatet. Huruvida de representerade samtliga analysenheter i den kvalitativa analysen var mindre viktigt. Det har lett till en viss övervikt av citat hämtade från Dagens Nyheter och Aftonbladet.

Artiklarna som analyserades i den kvalitativa delen valdes ut med grund i uppsatsens teoretiska ramverk. Utifrån den mer övergripande kvantitativa analysen kunde fyra artiklar som alla illustrerade olika aspekter av resultatet identifieras.

I två av artiklarna, en om Greta Thunberg och en om Malala Yousafzai, framgick det särskilt tydligt hur man använde målande beskrivningar för att konstruera bilder av de två aktivisterna. De artiklarna bedömdes vara intressanta att analysera med utgångspunkt i gestaltningsteori.

Fyra av artiklarna är exempel på hur artikelförfattarna lägger fokus på person eller sakfråga. Två av artiklarna, en om Greta Thunberg och en om Malala Yousafzai, visar hur de båda aktivisterna framställs i artiklar som lägger större fokus på deras sakfrågor. De andra två artiklarna, en om respektive aktivist, illustrerar däremot hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai konstrueras som individer i artiklar som snarare har drag av personporträtt. De senare artiklarna innehåller längre beskrivningar och större teckenmängd, medan de tidigare är kortare och lägger fokus på en specifik händelse. Att inkludera de här artiklarna i analysen är viktigt för att kunna genomföra en djupare analys av porträtteringen av Greta Thunberg och Malala Yousafzai utifrån artikelns huvudfokus.

Slutligen valdes en artikel om Greta Thunberg och en artikel om Malala Yousafzai som konstruerar respektive aktivist som representant för en folkgrupp eller en rörelse. I Greta Thunbergs fall beskriver artikeln hur hon leder en demonstration för klimatet i Rom, och hon framställs som en ledare för den globala klimatrörelsen. I artikeln om Malala Yousafzai tar

hon emot Barnens Nobelpris, och porträtteras samtidigt som en representant för barn och unga. Genom att få inblick i hur de båda aktivisterna målas upp som representanter för större grupper kan porträtteringen analyseras utifrån representationsteori.

Artiklarna representerar således tre av de fyra analysaspekter som den fjärde frågeställningen inkluderar. Genusteori finns inte specifikt representerat i några enskilda artiklar, eftersom porträtteringen av kvinnor är något som genomsyrar samtliga artiklar där kvinnor förekommer. I den kvalitativa analysen har alla åtta artiklar analyserats med utgångspunkt i representationsteori, gestaltningsteori, genusteori och person- och sakfrågefokus.

En fullständig lista över vilka artiklar som utgör den tredje analysnivåns urval finns bifogad som bilaga 1.

5.3 Kvantitativ innehållsanalys

För att besvara den första och andra frågeställningen tillämpas en kvantitativ innehållsanalys som metod. För att få svar på den tredje och fjärde frågeställningen inleds textanalysen med en kvantitativ del, för att sedan fördjupas i en kvalitativ del.

Kvantitativ innehållsanalys är en användbar metod för att mäta frekvens och utrymme; hur ofta en kategori förekommer i ett material, samt hur stort utrymme den specifika kategorin får. Frekvens och utrymme är den kvantitativa innehållsanalysens främsta kriterium på vad som kan räknas som centralt. En kategori som förekommer ofta i en text eller får stort utrymme uppfattas som viktig. Inom ramen för den här studien är det i första hand relevant att mäta frekvenser: hur ofta Greta Thunberg och Malala Yousafzai förekommer i Sveriges fem största tidningar. I linje med den kvantitativa innehållsanalysens kriterium på centralitet kan resultatet fungera som en indikation på hur viktiga de uppfattas vara (Esaiasson et al, 2017:197).

Allmän kritik mot kvantitativ innehållsanalys som metod är att den kan vara för begränsad i sin analysform och bara skrapa på ytan av analysmaterialet. En kvantitativ analys redovisar främst materialets generella budskap, det budskap som går att utläsa ur texten genom en enda genomläsning. Risker är att då gå miste om textens underliggande betydelser eller mer unika aspekter (Nilsson, 2010:124–125). För att undvika detta fördjupas svaret på den fjärde frågeställningen genom en kvalitativ textanalys. De första och andra frågeställningarnas uppgift är enbart att ge svar om frekvens, och kräver därmed inte en djupare analys.

5.3.1 Kodschema

För att öka studiens replikerbarhet har ett kodschema utformats som använts vid den andra analysnivån - den kvantitativa analysen av artiklarna (Esaiasson et al., 2017:200). Med utgångspunkt i studiens teoretiska ramverk och tidigare forskning har ett antal variabler arbetats fram. Syftet är att genom kodning av variablerna kunna få en övergripande bild av hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai porträtteras i nyhetsartiklarna. Samma teman som

genomsyrar kodschemat, som genus, ålder och aktivism, kommer därför att fördjupas i den kvalitativa delen av analysen.

Hur variablerna tolkats och operationaliserats finns beskrivet i kodschemat, som är bifogat i sin helhet (bilaga 2). Vissa variabler visade sig dock vara komplicerade att tolka, och krävde en diskussion om hur de olika begreppen skulle definieras inom ramen för studien. För att vara tydliga och transparenta med hur de mer komplexa variablerna tolkats kommer tolkningarna att beskrivas i större detalj nedan.

Personfråga eller sakfråga

Variabel 5, (*Handlar artikeln i huvudsak om Greta Thunberg eller Malala Yousafzai som personer eller om deras sakfrågor?*), krävde en tydlig definition av vad som räknades som personfråga och vad som räknades som sakfråga. Det var också nödvändigt att fastställa hur artikeln huvudfokus avgjordes på ett systematiskt sätt. För att kunna skilja på vad som är person- och sakfråga har analysen först utgått från vad rubriken och ingressen fokuserar på, men också vad den större delen av texten handlar om. Avgörande i detta har även varit hur inledningen av texten ser ut, eftersom det är journalistisk praxis att skriva det viktigaste först i nyhetsartiklar. Ett annat kriterium som använts för att avgöra om texten i huvudsak berör Greta Thunberg och Malala Yousafzai som personer eller klimatrörelsen respektive allas rätt till skolgång, är om dessa två använder sig av "vi" eller "jag" i sina citat. Ett "jag" i citatet syftar ofta på en personfråga och ett "vi" syftar snarare på en sakfråga. Textens helhet och dessa kriterier är det som avgjort vilka artiklar som i huvudsak fokuserar på sakfråga och vilka som fokuserar på Greta Thunberg och Malala Yousafzai som individer.

Nyhetsfaktorer

I utformandet av Variabel 7 (*Hur många av nyhetsfaktorerna går att identifiera i artikeln?*) användes de sex nyhetsfaktorer Strömbäck (2015) formulerade med grund i Galtung och Ruges (1965) teori om nyhetsvärdering. Nyhetsfaktorerna är *närhet, elitcentrering och kändisskap, de institutionella agendorna, avvikelser och sensation, hot och risker och kontinuitet*. Förklaringar av vad de olika nyhetsfaktorerna innebär finns under kapitlet 3.4 Nyheturval.

När Variabel 7 formulerades användes dessutom additivitetshypotesen som utgångspunkt, som antar att en händelse har större nyhetsvärde ju fler nyhetsfaktorer den uppfyller (Galtung et al., 1965). För att kunna avgöra hur stort nyhetsvärde artiklarna som ska analyseras har, kommer analysen att inkludera en närmare undersökning av hur många nyhetsfaktorer som faktiskt uppfylls.

5.4 Kvalitativ textanalys

Metoden som tillämpats i den tredje analysnivån var en kvalitativ textanalys. Kvalitativ textanalys utgår från antagandet att en texts helhet är något annat än summan av dess delar. Grunden till detta är att vissa delar och stycken i texten kan anses vara mer betydelsebärande än andra. Medan en kvantitativ textanalys antar att en texts innehåll ligger i det som konkret förmedlas, är syftet med en kvalitativ textanalys att lyfta fram det innehåll i texten som ligger

dolt under ytan. Enda sättet att ta fram det eftersökta innehållet är genom intensiv och djupgående läsning av texten (Esaiasson et al., 2017:211–212).

5.4.1 Analysschema

Det centrala tillvägagångssättet vid en kvalitativ textanalys går ut på att aktivt läsa en text och samtidigt ställa frågor till texten som antingen forskaren eller texten själv kan besvara (Esaiasson et al., 2017:211–212).

För att systematisera den kvalitativa analysen har därför ett analysschema utformats som stöd för granskningen av artiklarna. Analysschemat har sin grund i kritisk diskursanalys, anpassad till medieforskning.

Designen av analysschemat utgick från medieforskaren Peter Berglez (2019) sammanställning av de åtta analysdimensioner som vanligtvis används vid analys av mediediskurs (Berglez, 2019:236–243). Berglez schema över analysdimensioner har i sin tur inspirerats av medieforskaren Anabela Carvalhos (2008) modell för kritisk diskursanalys av medietexter.

För att anpassa analysschemat efter vad som var relevant inom ramen för den här undersökningen har vissa analysdimensioner uteslutits och vissa fokuserats mer på. De analysdimensioner som det fokuserats på i denna studie är:

- *Ideologi och diskursiva strategier.* För att undersöka om artikelförfattarens subjektiva perspektiv kan ha påverkat hur bilden av Greta Thunberg eller Malala Yousafzai har konstruerats och vilka aktörer som får genomslag för sina agendor.
- *Språk i detalj.* Vad artikelns språkliga val kommunicerar, främst om Greta Thunberg och Malala Yousafzai.
- *Fördjupning av aktörer.* Hur artikelns aktörer, och då främst Greta Thunberg och Malala Yousafzai, konstrueras.

Eftersom analysen i huvudsak syftar till att besvara frågan om hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai porträtteras i texterna har särskilt fokus lagts på att undersöka fördjupningen av textens aktörer. Medieforskarna David Machin och Andrea Mayrs (2012) kapitel *Representing People: Language and Identity* har då använts som utgångspunkt för en djupare analys om hur textens aktörer konstrueras genom artikelförfattarens språkliga beslut.

Analysschemat har därefter anpassats efter den här studiens teoretiska ram och kapitel om tidigare forskning, för att kunna jämföra hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai porträtteras med hur kvinnor, ungdomar, aktivister och politiker generellt porträtteras i medier.

För att strukturera upp analysen har analysschemat delats upp i fyra olika teman:

Tema 1: *Grundläggande frågor om artikeln.* Fungerar som grund för den följande mer ingående analysen genom att kartlägga vad artikeln handlar om i stora drag.

Tema 2: *Artikelns innehåll och vinkel.* Behandlar mer ingående beskrivningar av artikelns perspektiv och hur beskrivningar av Greta Thunberg och Malala Yousafzai bidrar till att definiera artikelns vinkel. Det här temat inkluderar även frågor om vilka subjektiva perspektiv och värdeladdade ord som kan identifieras i artiklarna.

Tema 3: *Greta Thunbergs och Malala Yousafzais roll i artikeln.* Handlar om hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai förekomst i artiklarna i egenskap av aktivister eller politiskt aktiva. Då ingår också frågor om på vilket sätt de får uttala sig i artiklarna.

Tema 4: *Beskrivningar av Greta Thunbergs och Malala Yousafzais person.* Ska besvara hur bilden av Greta Thunberg och Malala Yousafzai konstrueras i artiklarna, främst genom artikelförfattarens beskrivningar.

Analysschemat i sin helhet finns inkluderat som bilaga 3.

6. Validitet och reliabilitet

6.1 Reliabilitet

En undersökning med god reliabilitet har hög frånvaro av osystematiska eller slumpmässiga fel. Bristande reliabilitet orsakas ofta av slump- och slarvfel i datainsamling och databearbetning, vilket ställer krav på stor noggrannhet vid hanteringen av analysenheterna (Esaiasson et al., 2012:63). För att undvika slarvfel har analyserna av artiklarna diskuterats gemensamt, samtidigt som de åtta artiklar som inkluderades i den kvalitativa analysen har studerats gemensamt vid upprepade tillfällen.

Hög reliabilitet kännetecknas också av att undersökningen är replikerbar och därmed ska kunna göras om med samma resultat av andra forskare vid ett annat tillfälle. I det avseendet är risken med en kvalitativ innehållsanalys att tolkningen av materialet riskerar att bli subjektiv. Därför är det viktigt att genomföra analysen på ett systematiskt sätt, till exempel med hjälp av ett genomarbetat analyschema (Esaiasson et al., 2012:63). Kodschemat är i sin tur utformat för att öka replikerbarheten i den kvantitativa delen av textanalysen, med utförliga förklaringar av variabelerna för att minimera utrymmet för subjektiv tolkning.

Eftersom den här studien skrivits av tre personer fanns dessutom möjlighet att rotera genomförandet av analysen, samt hålla en kontinuerlig diskussion kring vår tolkning av materialet. Vi har också utfört ett reliabilitetstest, genom att analysera samma artikel och jämföra våra tolkningar av resultatet. Det minskar risken att en persons specifika tolkningar formar resultatet. Vi är dock medvetna om att alla människor omedvetet färgas av sina tidigare erfarenheter och förutfattade meningar, och att det därför bör ses som omöjligt att genomföra en helt objektiv och neutral innehållsanalys.

6.2 Begreppsvaliditet

God begreppsvaliditet är detsamma som en frånvaro av systematiska fel i hur undersökningen är uppbyggd. Detta uppnås genom tydlig och utförlig operationalisering, där teoretiska begrepp översätts till empiriska indikatorer (Esaiasson et al., 2012:58). De teorier och metoder som använts i den här studien har därför redovisats noggrant. Kod- och analys-schemat har anpassats efter studiens syfte, och utformningen har förklarats och motiverats i metodkapitlet (se avsnitt 5.3.1 och 5.4.1). Variablerna och frågorna har noggrant operationaliserats i de bifogade bilagorna. De mer komplexa variablerna i kodschemat har dessutom redovisats i större detalj i studiens metodkapitel (se avsnitt 5.3.1).

6.3 Resultatvaliditet

En kombination av hög reliabilitet och hög begreppsvaliditet möjliggör hög resultatvaliditet. För att undersökningens resultat ska kunna räknas som trovärdigt behöver studien ha stor frånvaro av både systematiska och osystematiska fel. Först då går det att dra tillförlitliga slutsatser med grund i resultatet (Esaiasson et al., 2012:63).

Studiens resultatvaliditet är relativt god. Genom utförlig operationalisering har systematiska fel förhoppningsvis undvikits i högsta möjliga mån. För att undvika osystematiska fel i undersökningen har kodningen roterats och både de kvantitativa och kvalitativa resultaten har analyserats och tolkats gemensamt.

För att höja resultatvaliditeten kontrollerades även alla variabler i kodschemat noga mot frågeställningarna. Vidare kontrollerades kodschemat och byggdes ut under den kvantitativa analysens gång, för att anpassas efter studiens syfte och undvika att viktiga aspekter av tolkningen gick förlorad. Från början fanns variabel 8 (*Hur många gånger i samtliga undersökta artiklar får Greta Thunberg och Malala Yousafzai en annan benämning än deras namn?*) inte med i kodschemat, men adderades i samband med den kvantitativa analysen för att undvika att en så intressant och viktig del av artiklarnas innehåll utelämnades ur resultatet. Även analys-schemat som användes i den kvalitativa analysen kontrollerades och anpassades för att garantera att frågorna gav svar på det studien ämnade att undersöka.

Studiens övergripande syfte är att undersöka hur unga kvinnliga aktivister porträtteras genom att studera framställningen av Greta Thunberg och Malala Yousafzai. Huruvida valet av de två specifika aktivisterna kan ge svar på hur unga kvinnliga aktivister porträtteras kan såklart diskuteras. För att få en heltäckande bild av hur en aktivist framställs krävdes en både övergripande och djupgående analys. Analysens omfattning gjorde att en avgränsning till ett fåtal analyserade personer blev nödvändig. Valet föll på just Greta Thunberg och Malala Yousafzai eftersom de aktivister som förekommer ofta i mediala sammanhang också kan antas forma allmänhetens bild av vad en ung kvinnlig aktivist är. Det här antagandet går också i linje med tidigare redovisad teori kring representation. Även om Greta Thunberg och Malala Yousafzai är två väldigt specifika personer som i praktiken inte är representativa för unga kvinnliga aktivister generellt, är de troligen i högre grad representativa för den mediala

bilden av unga, kvinnliga aktivister. På så sätt uppfyller metoden och materialvalet studiens syfte, och undersökningens resultatvaliditet höjs.

6.4 Intern validitet

En studies interna validitet bestäms av möjligheten att dra välgrundade slutsatser utifrån materialet. Inom medieforskning brukar slutsatser delas upp i beskrivande eller förklarande slutsatser. Med grund i den här studiens material är målet att kunna dra beskrivande slutsatser kring hur unga aktivistiska kvinnor kan porträtteras i media, men resultatet kommer inte att göra anspråk på att uttala sig om orsakssamband (Esaiasson et al., 2012:58).

Studiens interna validitet håller en hög nivå, både när det kommer till den kvantitativa analysen och den kvalitativa analysen. I den kvantitativa delen har de kodbara analysenheterna analyserats gemensamt, med stöd i studiens teorikapitel och den tidigare forskningen. I den kvalitativa analysen har texterna både valts ut och gemensamt bearbetats på ett systematiskt och tillförlitligt sätt.

6.5 Extern validitet

En undersökning med god extern validitet kan generalisera sina slutsatser till en större population, och på så sätt uttala sig om större fenomen på ett mer generellt plan (Esaiasson et al., 2012:58). Eftersom den här studien fokuserar på två väldigt specifika fall, Greta Thunberg och Malala Yousafzai, går resultatet inte att generalisera till de populationer de kan anses tillhöra, till exempel unga eller kvinnor. Resultatet kan dock ge indikationer på mönster i hur svenska medier rapporterar om unga, aktivistiska kvinnor. De indikationerna kan i sin tur utvecklas genom vidare forskning om till exempel ungdomsaktivism.

När det kommer till denna studies kvantitativa del så är den externa validiteten bristande. Urvalet i den kvantitativa undersökningen är inte tillräckligt stort för att kunna dra några generella slutsatser. För att öka studiens externa validitet krävs ett större urval. Men eftersom studiens huvudsakliga analys är kvalitativ har denna brist på extern validitet inte varit något större problem för uppfyllandet av studiens huvudsakliga syfte.

Den kvalitativa delen håller däremot en högre nivå av extern validitet, eftersom det genomgående har redovisats hur den kvalitativa analysen gått till och vilka resultat som lyfts fram, samt vad dessa resultat hade för innebörd (Malterud, 1998).

7. Resultat och analys

För att besvara frågeställningarna utgörs resultatkapitlet, precis som studien, av tre analysnivåer. Den första analysnivån besvarar de första två frågeställningarna om hur mycket Greta Thunberg respektive Malala Yousafzai förekommer i nyhetsbevakningen när den var som störst, genom att ta reda på vilka dessa tremånadersperioder är. Den första nivån fokuserar således på urvalet av artiklar. Den andra nivån utgörs av en kvantitativ innehållsanalys och besvarar den tredje frågeställningen, om vilka nyhetsfaktorer som medierapporteringen rörande Greta Thunberg och Malala Yousafzai uppfyller under de valda tremånadersperioderna. Även resultatet för den fjärde och mest omfattande frågeställningen, om på vilket sätt Greta Thunberg och Malala Yousafzai porträtteras i nyhetspress, presenteras här. I den tredje och sista analysnivån fördjupas den fjärde frågeställningen ytterligare genom resultatet från den kvalitativa innehållsanalysen.

7.1 Första analysnivån

Det första steget i analysen utgörs av att välja ut vilka artiklar som ska analyseras i den kvantitativa analysen, och sedan även i den kvalitativa analysen. I detta steg besvaras de första två frågeställningarna om hur mycket Greta Thunberg och Malala Yousafzai förekommer i nyhetspress. Syftet med den första analysnivån är att ta reda på när det skrevs som mest om Greta Thunberg och Malala Yousafzai. För att ta reda på detta har statistik samlats in från Mediarkivet.

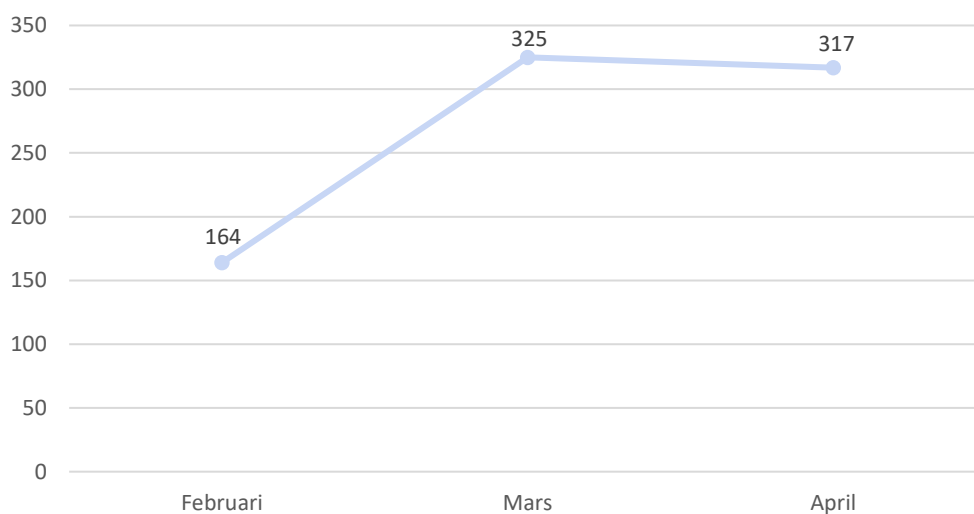
I Mediarkivet förekom Greta Thunberg och Malala Yousafzai båda frekvent jämfört med andra unga kvinnliga aktivister. Greta Thunberg började figurera i medier under 2018 och under vintern och våren 2019 ökade publiciteten kring henne stadigt. Malala Yousafzai har haft flera toppar då hon varit särskilt omtalad i medier under de senaste åren, men under 2014 var hon som allra mest omtalad.

I maj 2019, när urvalet gjordes, var den tremånadersperiod då det dittills publicerats flest artiklar om Greta Thunberg februari till april 2019. Malala Yousafzai var som mest omskriven under oktober till december 2014. Intressant är även att både Greta Thunberg och Malala Yousafzai under dessa perioder varit nominerade till Nobels fredspris, vilket gör en jämförelse av dessa två personer mer aktuell. Det är också relevant för urvalet att Malala Yousafzai under den utvalda perioden inte längre låg på sjukhus till följd av sin skottskada och kunde föra sin egen talan i mediasammanhang.

7.1.1 Greta Thunberg och Malala Yousafzais förekomst i nyhetspress

Sammanlagt förekom Greta Thunberg 6601 gånger i tryckta artiklar och webbartiklar under februari till april 2019. Malala Yousafzai förekom sammanlagt 1709 gånger i tryckta artiklar och webbartiklar under oktober till december 2014.

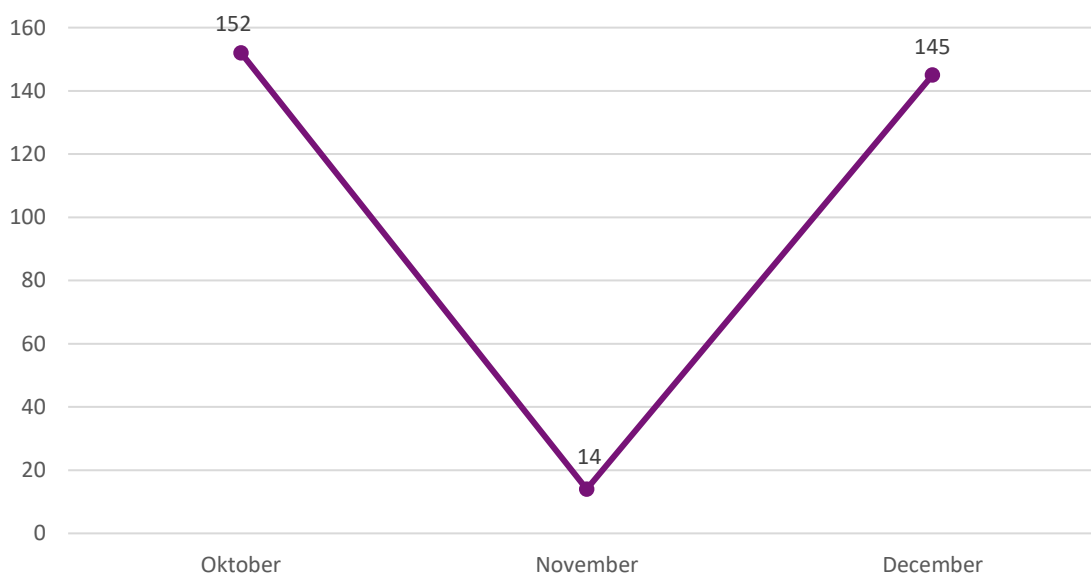
Figur 7.1: "Greta Thunberg" omnämnd i Sveriges fem största tidningar under februari till april 2019 (antal)

Kommentar: Hur ofta Greta Thunberg blir omnämnd i tryckta artiklar och webbartiklar i Sveriges fem största tidningar under månaderna februari till april 2019. Källa: Mediearkivet.

Under perioden februari till april 2019 förekom Greta Thunberg sammanlagt 806 gånger i Sveriges fem största tidningar. Under februari omnämns hon 164 gånger i dessa fem tidningar, under mars omnämns hon 325 gånger och under april omnämns hon 317 i dessa fem tidningar.

Figur 7.2: "Malala Yousafzai" omnämnd i Sveriges fem största tidningar under oktober till december 2014 (antal)

Kommentar: Hur ofta Malala Yousafzai blir omnämnd i tryckta artiklar och webbartiklar i Sveriges fem största tidningar under månaderna oktober till december 2014. Källa: Mediearkivet.

Under perioden oktober till december 2014 förekom Malala Yousafzai sammanlagt 311 gånger i Sveriges fem största tidningar. Under oktober omnämns hon 152 gånger, under november omnämns hon 14 gånger och under december omnämns hon 145 gånger i dessa fem tidningar.

En lista med alla artiklar som uppfyllde kriterierna under de valda tremånadersperioderna finns i Bilaga 1.

Att Greta Thunberg förekommer över dubbelt så många gånger som Malala Yousafzai under de valda tidsperioderna tyder på att svenska dags- och kvällstidningar har ett större intresse för Greta Thunberg än för Malala Yousafzai. En förklaring kan vara närhetsprincipen, som är en av faktorerna som enligt teorier om nyhetsurval ligger till grund för hög nyhetsvärdering (Strömbäck, 2015). Att Greta Thunberg väcker ett större intresse hos svensk nyhetspress kan alltså bero på att hon själv är svensk, och därmed bedöms vara mer intressant för en svensk publik. Vidare visar resultaten att det skrivs som mest om Malala Yousafzai i samband med att hon tilldelas Nobels fredspris och därmed befinner sig i Norge och Sverige, vilket också är ett tecken på att nyheter som ligger geografiskt eller kulturellt nära en artikels spridningsområde värderas högre. En utförlig analys av vilka nyhetsfaktorer som legat till grund för Greta Thunbergs och Malala Yousafzais medieutrymme presenteras i följande kapitel om resultatet från den andra analysnivå, den kvantitativa analysen.

7.2 Andra analysnivån

Den andra analysnivån utgörs av en kvantitativ innehållsanalys och baseras på innehållet i de 55 artiklar som urvalet från den första analysnivån resulterade i. Genom detta besvaras den tredje frågeställningen om vilka nyhetsfaktorer som styr medierapporteringen av Greta Thunberg och Malala Yousafzai. Den fjärde frågeställningen besvaras vidare med utgångspunkt i representationsteori, genusteori, gestaltningsteori och huruvida artikeln lägger störst fokus på person eller sakfråga. Resultatet från den kvantitativa analysen jämförs också med tidigare forskning och teori om nyhetsurval.

7.2.1 Nyhetsfaktorer - Vilka nyhetsfaktorer styr medierepresentationen av Greta Thunberg och Malala Yousafzai?

Av de totalt 55 artiklar som analyserades i den kvantitativa delen av undersökningen uppfyllde 52 artiklar fem eller fler nyhetsfaktorer. Det resultatet stämmer överens med forskning kring nyhetsvärdering, och vilka kännetecken en händelse som klassas som en nyhet brukar ha. Eftersom de analyserade artiklarna alla publicerats som nyheter i en av Sveriges fem största tidningar det antas att de alla har bedömts ha nyhetsvärde av en redaktion.

Att ingen av nyhetsfaktorerna utmärkte sig som avsevärt vanligare än någon annan innebar att det gick att se några tydliga mönster i vad som avgjorde att artiklarna om Greta Thunberg och Malala Yousafzai blev nyheter. Det har därför inte varit möjligt att urskilja någon eller

några specifika nyhetsfaktorer som kan ha gett artiklarna om Malala Yousafzai och Greta Thunberg högt nyhetsvärde. Att fem eller sex av nyhetsfaktorerna förekom i 52 av 55 artiklar verkar dock bekräfta att nyhetsfaktorerna har betydelse för vilka händelser som publiceras på en tidnings nyhetssidor.

Den första nyhetsfaktorn, *närhet*, besvaras i och med att eftersom Greta Thunberg kommer från Sverige bedömdes samtliga artiklar publicerade i svensk nyhetspress uppfylla det kriteriet. I Malala Yousafzais fall rör sig rapporteringen i huvudsak kring hennes tilldelning av Nobels fredspris, vilket delades ut i Norge till minne av Alfred Nobel - en svensk man. De analyserade artiklarna publicerades dessutom tidsmässigt nära de händelser de gestaltar.

Den andra nyhetsfaktorn, *elitcentrering och kändisskap*, uppfylldes även den i mycket hög grad. I samband med sin aktivism har både Greta Thunberg och Malala Yousafzai fått stor uppmärksamhet och blivit kända i sin egen rätt. De artiklar som dessutom rörde andra elitpersoner eller elitorganisationer, som politiska ledare eller Nobelstiftelsen, bedömdes också handla om elitcentrering och kändisskap.

Den tredje nyhetsfaktorn, *de institutionella agendorna*, var Greta Thunbergs och Malala Yousafzais politiska engagemang av betydelse. Rapporteringen om dem berör nästan alltid deras sakfrågor, och både Greta Thunbergs klimataktivism och Malala Yousafzais kamp för alla flickors rätt till skolgång räknas som politiskt relevanta frågor.

Den fjärde nyhetsfaktorn, *avvikelser och sensation*, bedömdes också ha stor betydelse för rapporteringen om Greta Thunberg och Malala Yousafzai. De är båda unga flickor med politiskt inflytande, vilket är ovanligt. Medan de flesta 16-åringar går i skolan får Greta Thunberg hålla tal inför världsledare, samtidigt som Malala Yousafzai år 2014 lyfts fram som den yngsta nobelpristagaren någonsin.

Den femte nyhetsfaktorn, *hot och risker*, är något som kantar nyhetsrapporteringen om Greta Thunberg och Malala Yousafzai. Artiklarna om Greta Thunberg fokuserar till stor del på hennes klimataktivism, och därmed också på klimathotet. Det förekommer även att artiklarna beskriver konflikter hon har hamnat i på grund av sin aktivism. I Malala Yousafzais fall har rapporteringen ofta bakgrund i mordförsöket på henne, och om situationen i hennes hemland där det råder en pågående konflikt om flickors skolgång.

Den sjätte nyhetsfaktorn är *kontinuitet*. De tidsperioder då det publicerades som flest artiklar om Greta Thunberg och Malala Yousafzai valdes medvetet ut, och under de perioderna har det således uppstått en naturlig kontinuitet i nyhetsrapporteringen om dem. Artiklarna refererar ofta till tidigare artiklar som skrivits om dem och tidigare händelser de varit inblandade i.

7.2.2 Gestaltningsteori

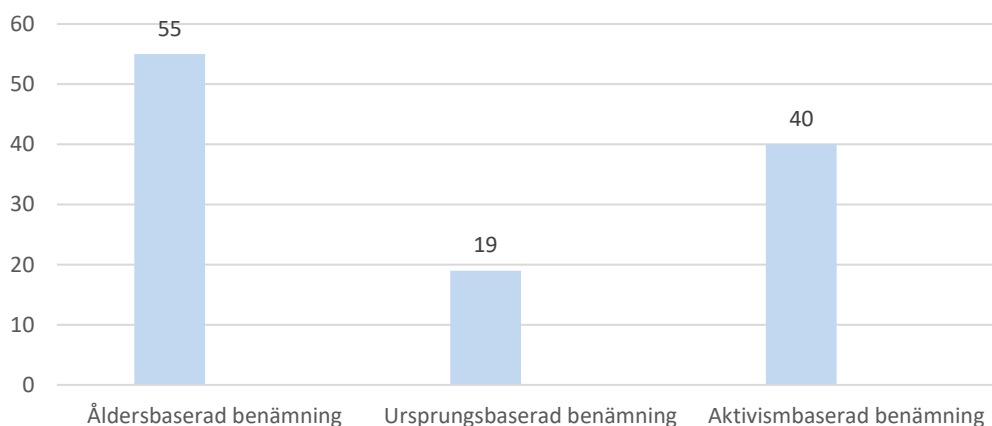
Åldern är betydelsefull

I den kvantitativa analysen framgick det att artikelförfattare generellt lägger stor vikt vid att lyfta fram Greta Thunberg och Malala Yousafzais åldrar. Deras exakta ålder, 16 år respektive 17 år, nämns vanligtvis 1–2 gånger per artikel.

Samtidigt visade analysen av vilken typ av benämningar utöver Greta Thunberg och Malala Yousafzais namn som är vanligast att benämningar baserade på deras ålder, till exempel "16-åringen" om Greta Thunberg, var den typen som förekom överlägset oftast. I Greta Thunbergs fall förekom åldersbaserade benämningar 55 gånger i totalt 38 artiklar, och i Malala Yousafzais fall 18 gånger i totalt 17 artiklar.

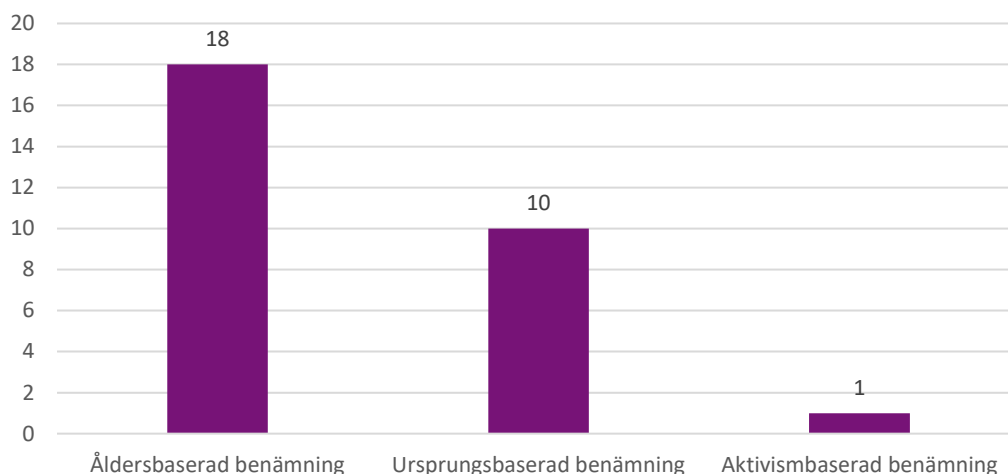
Gestaltningen av Greta Thunberg och Malala Yousafzai verkar alltså till stor del byggas kring deras ålder. Enligt Jesper Strömbäcks (2015) lista över nyhetsfaktorer bidrar händelser som kan anses vara avvikande eller sensationella till ökat nyhetsvärde. Greta Thunberg och Malala Yousafzais förekomst i medier går på flera sätt emot tidigare forskning om på vilket sätt ungdomar brukar förekomma i medier. Det hör inte till vanligheterna att ungdomar själva får definiera en fråga och uttala sig i politiska sammanhang. Malala Yousafzai är dessutom den hittills yngsta nobelpristagaren någonsin. På så sätt bidrar Greta Thunbergs och Malala Yousafzais unga åldrar till att göra deras aktivism och framgång till något avvikande och sensationellt, vilket kan förklara varför artikelförfattare väljer att lägga så stor betydelse vid den.

7.3: Totala mängder benämningar för Greta Thunberg i undersökta artiklar, februari till april 2019 (antal)

Kommentar: Totalt 38 analyserade artiklar från Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen, Göteborgs-Posten och Svenska Dagbladet. Benämningarna kan förekomma flera gånger i samma artikel. Källa: Mediarkivet.

7.4: Totala mängder benämningar för Malala Yousafzai i undersökta artiklar, oktober till december 2014 (antal)

Kommentar: Totalt 17 analyserade artiklar från Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen, Göteborgs-Posten och Svenska Dagbladet. Benämningarna kan förekomma flera gånger i samma artikel. Källa: Mediearkivet.

Analysen av vilka benämningar som används för att beskriva de båda aktivister visade också att Greta Thunberg kännetecknas som “aktivist” i betydligt högre utsträckning än Malala Yousafzai, medan Malala Yousafzai oftare kallas “pristagaren” eller någon annan utmärkelsebaserad benämning. Detta kan bero på tidsperioderna artiklarna publicerades under. Under februari till april 2019 var Greta Thunberg aktiv i flera aktivistiska aktioner, som strejker och demonstrationer, medan Malala Yousafzai under oktober till december 2014 tilldelades Nobels fredspris.

7.2.3 Genusteori

Kön och ursprung är irrelevant

Om Greta Thunberg och Malala Yousafzais ålder förekommer ofta i de analyserade artiklarna, är det desto ovanligare att man hänvisar till deras kön eller ursprung. I över två tredjedelar av artiklarna nämns Greta Thunberg eller Malala Yousafzais kön inte överhuvudtaget.

Det här resultatet är intressant mot bakgrund av hur ofta man valt att skriva ut Greta Thunberg och Malala Yousafzais åldrar. Enligt tidigare forskning om kvinnors roll i nyhetsmedier är kvinnor underrepresenterade i artiklar som berör politiska ämnen (Macharia, 2015), vilket borde göra Greta Thunberg och Malala Yousafzais politiska roller avvikande även i relation till deras könstillhörighet. Detta är dock inget artikelförfattarna understryker ytterligare genom att referera till deras kön.

Ett intersektionellt perspektiv som inkluderats i den kvantitativa analysen är ursprung. Även om Greta Thunberg och Malala Yousafzai tillhör gruppen “kvinnor” kan gestaltningen av dem samtidigt influeras av deras ursprung. I Greta Thunbergs fall refererar färre än en av tio

artiklar till hennes ursprung två gånger eller fler, medan en majoritet inte ens nämner det. Artiklarna om Malala Yousafzai skriver dock vanligtvis ut hennes ursprung minst en gång.

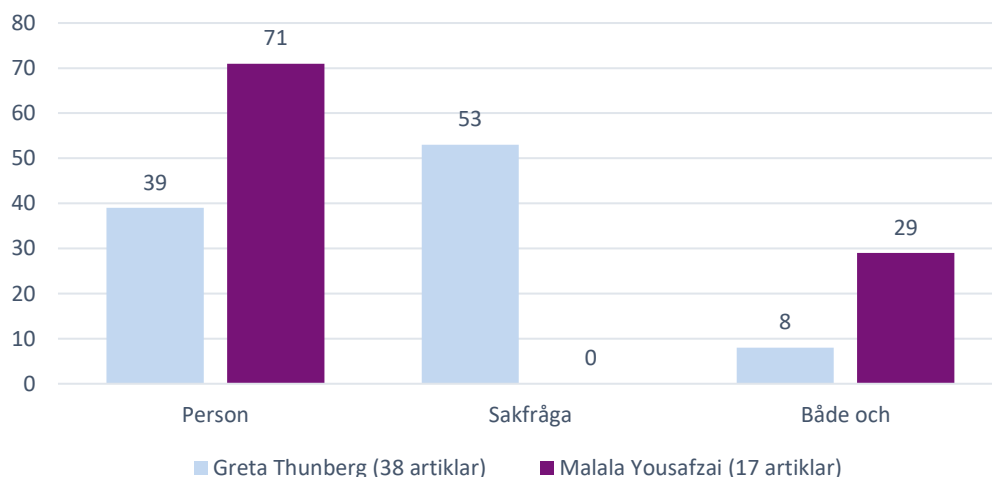
Att Malala Yousafzais ursprung hänvisas till oftare än Greta Thunbergs har flera möjliga förklaringar. Delvis har hennes aktivism, vars fokus ofta ligger på kampen för flickors skolgång i Pakistan, en tydligare koppling till hennes hemland medan Greta Thunbergs klimatkamp är en betydligt mer global fråga. Dessutom har enbart svenska artiklar analyserats, där det kan anses vara underförstått att Greta Thunberg är från Sverige. Malala Yousafzais hemland, Pakistan, kan därför av artikelförfattarna bedömas vara mer okänt för tidningarnas läsare. Även i den här delen av resultatet är närhetsprincipen vid nyhetsurval (Strömbäck, 2015) intressant. De flesta av den svenska nyhetspressens läsare står både kulturellt och geografiskt närmare Greta Thunberg, och hennes ursprung ses därför inte som något "avvikande" som är viktigt att poängtera.

7.2.4 Person- eller sakfråga

Individen spelar större roll

Genom analys av materialet blev det tydligt att det fanns skillnader i vad artikelförfattarna valt att lägga fokus på i artiklarna om Greta Thunberg respektive Malala Yousafzai. I artiklarna om Greta Thunberg var det ofta hennes sakfråga, kampen för klimatet, som var den huvudsakliga vinkeln. I Malala Yousafzais fall så handlade artiklarna om henne mest om henne som person, med fokus på hennes livsberättelse.

Figur 7.5: Artikelns huvudfokus, mellan februari till april 2019 och oktober till december 2014 (procent)

Kommentar: Här redovisas vad de undersökta artiklarna hade för huvudfokus, om tidningen hade mer fokus på Greta Thunberg och Malala Yousafzai som personer, mer fokus på deras sakfrågor eller både och. Källa: Mediarkivet.

En majoritet av artiklarna om Malala Yousafzai tar upp hennes skottskada, livet i Swatdalen och hennes familjs flytt till Storbritannien. Detta kan dock ha att göra med vilka tidsperioder

som studerades. Artiklarna om Malala Yousafzai publicerades under samma tidsperiod som det offentliggjordes att hon skulle få Nobels fredspris och prisceremonin ägde rum. Det ligger därför mycket fokus på henne som pristagare. Hennes sakfråga, kampen för alla barns rätt till skolgång, hamnar lite i skymundan, trots att det egentligen är vad hon får nobelpris för.

I motsats handlar artiklarna om Greta Thunberg ofta om händelser som rör hennes aktivism och själva klimatfrågan. Under tidsperioden februari till april 2019 var Greta Thunberg aktiv i sin aktivism. Hon träffade bland annat världsledare och ledde klimatstrejker runt om i Europa. Det kan vara en förklaring till varför artiklarna om henne i högre utsträckning kretsar kring hennes sakfråga. Trots detta valde 39 procent av artikelförfattarna att främst fokusera på Greta Thunberg som person.

Det stora fokus på Greta Thunberg och Malala Yousafzai som personer går att koppla till den andra av Strömbäcks (2015) nyhetsfaktorer: *elitcentrering och kändisskap*. Samtidigt lägger de artiklar som trots allt främst fokuserar på Greta Thunbergs sakfråga, klimatkrisen, större vikt vid den tredje nyhetsfaktorn: *de institutionella agendorna*. Det verkar därmed som om elitcentrering som kriterium värderas högre än de institutionella agendorna i Malala Yousafzais fall, medan det i artiklarna om Greta Thunberg inte går att se samma tydliga rangordning i värderingen av nyhetsfaktorerna.

7.2.5 Representationsteori

Pratar gärna och ofta

Ett kriterium för att en artikel skulle inkluderas i den kvantitativa analysen var att Greta Thunberg eller Malala Yousafzai skulle ha minst ett citat i artikeln. Majoriteten av artiklarna som uppfyller det kriteriet står de för betydligt fler citat än så. I både Greta Thunberg och Malala Yousafzais fall var det vanligaste resultatet att samtliga citat i artiklarna kunde tillskrivas till dem. Detta innebär dels att de får komma till tals mycket, men också att deras uttalanden inte sällan får stå oemotsagda av andra, ej citerade aktörer i artikeln.

Resultatet går emot tidigare forskning som visat att unga sällan får definiera nyheten i en nyhetsartikel (Ung Media Sverige, 2014). Medan unga i vanliga fall främst får kommentera en händelse eller intervjuas om sport, fritid och skolfrågor, får Greta Thunberg och Malala Yousafzai ofta styra vilka perspektiv som presenteras i samband med artikeln.

När det läggs stort fokus på Greta Thunberg och Malala Yousafzai som personer verkar de också få större möjligheter att själva definiera artikelns innehåll. Att de båda får stå för en så pass stor andel av artikelns totala citat bidrar till att man konstruerar dem som individer med en egen röst, snarare än delar av en större grupp. På så sätt löper de mindre risk att uppfattas som representerade av andra medlemmar i till exempel samhällsgrupperna kvinnor eller unga (Gripsrud, 2002). Genom att själva få uttrycka sig kring sina egna privatliv och sakfrågor blir den mediala representationen av Greta Thunberg och Malala Yousafzai betydligt mer rättvis och nyanserad.

7.3 Tredje analysnivån – På vilket sätt porträtteras Greta Thunberg och Malala Yousafzai i nyhetspress?

Det kvalitativa resultatet består av en närläsning av åtta artiklar från den kvantitativa analysen. För att besvara och djupdyka i studiens fjärde frågeställning, på vilket sätt Greta Thunberg och Malala Yousafzai porträtteras i nyhetspress, kommer resultatet att diskuteras utifrån representationsteori, genusteori och gestaltningsteori. Även vad som varit i fokus i artiklarna, om det är deras person eller sakfråga, kommer att resoneras kring.

7.3.1 Representationsteori

I den kvantitativa analysen var just Greta Thunberg och Malala Yousafzais åldrar något som artikelförfattarna oftare valt att lyfta fram. Resultatet från den kvantitativa analysen visar att deras exakta ålder, 16 år respektive 17 år, vanligtvis nämns 1–2 gånger per artikel. I den kvalitativa analysen undersöks dessutom på *vilket sätt* det skrivs om deras ålder, och hur deras ålder beskrivs på mer indirekta sätt. Genom detta framgår det att både Greta Thunberg och Malala Yousafzai framställs som representanter för de större samhällsgrupperna “unga” och “barn”, men även för deras respektive sakfrågor.

Ungas representant

Den aspekt av Malala Yousafzais aktivism som lyfts fram i artiklarna är hennes kamp för alla barns rätt till utbildning, och kretsar kring just unga och barn. Hon beskrivs som en symbol för barnens rätt och som en idol för många unga norrmän i samband med hennes tilldelning av nobelpriset.

“Malala har blivit symbolen för barnens rätt.” (DN 101214)

“För många unga norrmän förefaller hon också vara en idol.” (DN 101214)

I brödtexten beskriver flera artikelförfattare att Malala Yousafzai kämpar för alla flickors rätt till skolgång. Malala Yousafzai själv citeras dock definiera sin aktivism som kampen för *alla barns* rätt att gå i skolan. Således målas hon upp som en representant för barn och unga i allmänhet, istället för enbart barn och unga av kvinnligt kön.

Greta Thunbergs aktivism beskrivs förena barn och unga över hela världen i demonstrationer och skolstrejker.

“Ett halvår senare har elever på hundratals platser runt om i världen anslutit sig till 16-åringens kamp.” (Aftonbladet 030219)

Detta går i linje med Jaakkolas studie *Voicing young people’s perspectives* (2018), där hon beskriver hur unga människor som intervjuas eller förekommer i mediala sammanhang ofta får agera representanter för hela samhällsgruppen ”unga”.

Representant för miljö och utbildning

Greta Thunberg framställs inte enbart som en förebild för barn och unga. I flera av artiklarna får hon personifiera och agera utgångspunkt för den globala klimatrörelsen.

“I en växande global rörelse demonstrerar tiotusentals för klimatet, inspirerade av Greta Thunberg.” (DN 100319)

“På mindre än ett halvår har 16-åringen blivit en ikon för den globala miljörörelsen.”
(Aftonbladet 030219)

Malala Yousafzai beskrivs däremot sällan vara en del av en större rörelse. I kontrast till Greta Thunberg målas hon inte upp som en drivande aktör i en större grupp aktivister som alla kämpar för alla barns rätt till skolgång. Istället skriver man att hennes kamp väckt hopp hos andra och att hon själv i ett citat uppmanar fler flickor att agera mot orättvisor.

“Jag vill uppmana alla flickor i Pakistan att ställa krav och säga vad de själva tycker, inte vänta på att någon annan ska agera i deras ställe” (DN 051214)

Trots skillnaderna i beskrivningarna av Greta Thunberg och Malala Yousafzais aktivism, framställs de båda som mycket framgångsrika i kampen för sina respektive sakfrågor. I och med att de båda figurerar som representanter för unga, och i viss mån även för kvinnor, går porträttering av dem därmed emot hur personer från grupper med begränsad social makt annars porträtteras. Enligt teorier rörande representation blir representanter från grupper med generellt sett liten makt i samhället lätt offer för kränkande porträttering (Gripsrud, 2002). Detta är en tendens i porträttering av Greta Thunberg och Malala Yousafzai frångår.

Della Porta och Diani (2006) beskriver vad som definierar en social rörelse. De förklarar att en enskild person inte kan representera en hel rörelse, oavsett hur inflytelserik denne är. Något artikelförfattarna gör i samtliga artiklar är att just porträttera både Greta Thunberg och Malala Yousafzai som representanter för en hel rörelse. De konstrueras således som informella ledare för de aktivistiska rörelserna de driver.

7.3.2 Genusteori

I artiklarna finns inte bara ett stort åldersfokus. Normer om på vilka arenor kvinnor vanligtvis förekommer i nyhetspress går att urskilja i de analyserade artiklarna. Vad vissa av artiklarna valt att fokusera på är också det typiskt för hur kvinnor generellt sett porträtteras i nyhetspress. Samtidigt går det att urskilja faktorer som tydligt avviker från dessa normer.

Privatliv

Att artikelförfattarna har valt att lägga fokus på just Greta Thunberg och Malala Yousafzais skolgång, deras fysiska och psykiska tillstånd och andra svårigheter de haft är ingen slump. Kvinnor som porträtteras i medier får ofta frågor om sitt privatliv istället för om offentliga ämnen som rör en större publik (Edström, 2018). Just sitt privatliv var något som Greta Thunberg och Malala Yousafzai uttalade sig om i nästan samtliga artiklar.

Både Greta Thunberg och Malala Yousafzai var omyndiga under den tid som de analyserade artiklarna publicerades. Utöver Greta Thunberg och Malala Yousafzai nämns även deras föräldrar i artiklarna. Men trots föräldrarnas medverkan är det ändå Greta Thunberg och Malala Yousafzai själva som är drivande i artikelns innehåll. De är de som får komma till tals, och man lyfter inte fram något tydligt stöd eller godkännande från deras föräldrar i samband med Greta Thunberg och Malala Yousafzais citat.

Enligt forskning om hur ofta och i vilket syfte kvinnor förekommer i nyhetsmedier är det inte ovanligt att döttrar beskrivs tillsammans med sin far, en man med makt (Siivonen, 2007). I Greta Thunberg och Malala Yousafzais fall verkar det snarare vara tvärtom.

“Bredvid henne sitter pappan Ziauddin Yousafzai och skiner som en sol. I Swatdalen i Pakistan var han en väletablerad aktivist för rätten till utbildning, men nu är han bara känd som Malalas pappa.” (DN 051214)

I detta citat framkommer det att Malala Yousafzais pappa även han är en framgångsrik aktivist, men att han nu reducerats till att endast vara “Malalas pappa”. I en av de undersökta artiklarna om Greta Thunberg, förekommer även hennes pappa. Där beskrivs han som “pappa Svante” (DN 100319), och artikelförfattaren skriver inte ut hans fullständiga namn. Greta Thunbergs pappa är precis som Malala Yousafzais pappa en offentlig person sedan tidigare, men detta är inget som framkommer i artikeln.

Framgångstankar

Både Greta Thunberg och Malala Yousafzai fick i flera av de undersökta artiklarna reflektera över både de svårigheter och framgångar de erfarit under sin tid som aktivister. Artiklarna om Malala Yousafzai beskriver hur hon blev utsatt för ett mordförsök och var nära att dö på grund av sin aktivism. Även att hon blev tvingad att flytta till Storbritannien och börja i en ny skola, en skola som hon inte kände att hon passade in i, lyfts fram som en svårighet hon stött på under sin aktivistiska tid.

“Malala var överlycklig när hon kunde börja skolan förra våren, men hon kände sig ensam i den nya klassen innan hon förstod vilka roller de olika flickorna hade.” (DN 051214)

I en av artiklarna ifrågasätts det hur hon ska orka med allt arbete och all den press hennes aktivism innebär.

När det kommer till Greta Thunberg tas bland annat hennes svåra skolgång upp och att hennes betyg har påverkats negativt av hennes skolstrejk.

Det här blir intressant mot bakgrund av tidigare forskning, som menar att kvinnor som berättar om sin yrkesframgång ofta får måla upp en mer nyanserad bild av vägen till toppen än män i regel gör (Siivonen, 2007).

Offerroll

När aktivisterna får prata om de svårigheter de har stött på, eller när artikelförfattarna väljer att skriva ut deras svårigheter i brödtexten, tillskrivs Greta Thunberg och Malala Yousafzai en offerroll. I nästan samtliga undersökta artiklar om Malala Yousafzai nämns mordförsöket på henne, och en av artiklarna inleds med en målande skildring av händelseförloppet då talibanerna sköt henne.

“En av männen höjde en pistol och sköt den enda flickan som inte hade ansiktet täckt av en slöja i huvudet” (DN 051214)

Artikelförfattaren återkommer till denna händelse genom hela artikeln. I ett stycke beskrivs det till och med hur det fortfarande finns spår av skotten i hennes ansikte, hur hennes ansikte har påverkats av skadan.

“När hon pratar ramlar vänster ögonlock ned över ögat med jämna mellanrum.” (DN 051214)

Att kvinnor i mediasammanhang målas upp som olycksoffer, eller lidande, är inte ovanligt (Siivonen, 2007). Å andra sidan beskrivs det hur Malala Yousafzai inte låter sig hindras av mordförsöket, att hon fortsätter driva sin kamp med *oförminskad kraft* och att hon *fortsätter kämpa trots hoten* (DN 101214).

I artiklarna om Greta Thunberg nämns hennes Aspergerdiagnos och att hon har varit deprimerad, men precis som i Malala Yousafzais fall skrivs det med en positiv underton. Man framhåller att hennes depression bidrog till att hon blev engagerad i klimatkampen, och att hennes Aspergerdiagnos är till hjälp i hennes aktivism.

“Greta Thunberg blir inte nervös av att tala inför storpublik. Hon tror att Aspergerdiagnosen hjälper henne att hålla kurs.” (DN 100319)

Trots att artikelförfattarna valt att ta upp deras fysiska och psykiska tillstånd, deras funktionsvariationer, avviker de från tidigare forskning om att kvinnor ofta beskrivs som passiva (Edström, 2018). Detta eftersom konsekvenserna av Malala Yousafzais skottskada och Greta Thunbergs Aspergerdiagnos omvänds och beskrivs som styrkor istället.

Inkräktar på männens område

Greta Thunberg beskrivs ha stort inflytande över opinionen och i politiska sammanhang. Ena dagen leder hon stora demonstrationer och strejker, nästa håller hon hyllade tal för politiska ledare.

“I takt med att demonstrationerna har spritt sig och växt har Greta Thunberg bjudits in på högsta politiska nivå, och varje större framträdande har gett hennes namn mer skjuts” (DN 100319)

Greta Thunbergs aktivism går alltså emot normen om män som överrepresenterade inom politiska ämnen i det globala nyhetsflödet (Macharia, 2015).

Under den tidsperiod artiklarna om Malala Yousafzai publicerades tilldelades hon Nobels fredspris. Hennes funktion som nobelpristagare fungerar därför som utgångspunkt i artiklarna om henne. Nobels fredspris har endast tilldelats totalt 18 kvinnor sedan 1901 (IKFF⁴, 2018), så att en kvinna vinner priset är betydligt ovanligare än att det tilldelas en man.

Siivonen skriver i studien *Personporträttet som tidningsgenre* (2007) att kvinnor i närheten av makten, alltså kvinnor som uppnått höga positioner på traditionellt manliga områden, ses som avvikande och därmed mer intressanta att inkludera i nyhetsmanus. Det kan vara en anledning till varför Greta Thunberg och Malala Yousafzais aktivism bedöms vara tillräckligt intressant att publicera artiklar om.

Att Malala Yousafzai är en av få kvinnliga fredspristagare är dock inget som skrivs ut explicit. I en av artiklarna citeras hon istället beskriva sig själv som en ovanlig pristagare av andra skäl.

”– Jag är väldigt stolt att vara den första pashtun, den första från Pakistan, och den första unga personen som får det här priset.” (DN 101214)

Fokus läggs därmed inte på det ovanliga i att hon är en fredspristagare av just kvinnligt kön, utan snarare på hennes ursprung och hennes ålder.

Kritiken de fått

Flera artiklar tog upp kritik som riktats mot både Greta Thunberg och Malala Yousafzai, både som individer och som representanter för frågorna de driver. Det är alltså inte själva miljökampen eller alla flickors rätt till skolgång som är i fokus för kritiken. I rapporten *Who Makes the News?* (Macharia, 2015) framgår det att just kvinnor ofta blir utsatta för kritik när de förekommer och uttalar sig i media. Det går dock inte att dra någon slutsats om att det är på grund av Greta Thunberg och Malala Yousafzais kön som de får motta kritik. De är båda minst lika avvikande på grund av sin ålder, och de frågor de representerar kan uppfattas som kontroversiella.

Greta Thunberg försvarar sig bland annat mot de som påstår att hennes aktivism är ett PR-trick, de som ifrågasätter om hon själv lever miljövänligt eller inte, och de som kommenterar hennes utseende.

“Ofta skjuter man in sig på min personlighet och mitt utseende. På plastartiklar, en salladsskål som har synt i bild.” (DN 100319)

⁴ Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet.

I Malala Yousafzais fall skrivs det om rörelsen *“Jag är inte Malala”*, som drivs av en pakistansk grupp som är kritiska mot henne som representant för kampen hon driver. De anklagar henne för att driva en aktivism anpassad efter västvärldens intressen.

“Hon anklagas för att gå västvärldens ärenden.” (DN 051214)

7.3.3 Gestaltningsteori

Trots att det finns ett återkommande fokus på både Greta Thunbergs och Malala Yousafzais privatliv i de analyserade artiklarna, så går det att urskilja vissa skillnader rörande på vilket sätt de gestaltas, vilka attribut de tillskrivs och i vilka sammanhang.

Gretas aktivism och Malalas vardag

I samtliga av de analyserade artiklarna blir det tydligt att både Greta Thunberg och Malala Yousafzai i första hand konstrueras som individer. Även de texter som i huvudsak berör deras aktivistiska kamp utgår alltid från dem som tydligt specificerade personer. Ett exempel på detta är artikeln där Greta Thunberg håller tal i EU-parlamentet. Även om hennes tal rör klimathotet handlar artikeln främst om Greta Thunberg som person.

“Greta Thunberg kräver att politikerna i EU tar klimatfrågan på allvar. I sitt tal i parlamentet hade hon svårt att hålla tårarna tillbaka när hon pratade om klimatkatastrofer som väntar om ingen agerar.” (Aftonbladet 160419)

Även om det finns ett tydligt individfokus kring dem båda, går det att se vissa skillnader i sättet de blir omskrivna. Medan det som skrivs om Greta Thunbergs privatliv kan kopplas till hennes aktivism och klimatengagemang, har informationen om Malala Yousafzais privatliv mer att göra med hennes vardag vid sidan om hennes kamp för barns skolgång.

I Greta Thunbergs fall handlar många av artiklarna om hennes aktivism och bilden av henne som just aktivist. Man väljer till exempel att inkludera utdrag från tal hon har hållit, där fokus ligger på klimathotet. Trots att Greta Thunberg i första hand ses som en individ beskrivs hon ofta ingå i och stå i framkant för ett kollektiv bestående av de unga klimataktivisterna hon inspirerar.

“Många med henne strejkar så även i dag i hela världen under parollen: #FridaysForFuture.” (Expressen 190419)

Greta Thunbergs klimataktivism fungerar även som en ingång till informationen om hennes privatliv. Det beskrivs till exempel vad hon gör när hon åker tåg mellan olika demonstrationer, eller att hon varit deprimerad över klimatkrisen och hur hennes klimataktivism har påverkat hennes familj.

“När Greta Thunberg var elva år och lärde sig om klimatförändringarna gick hon in i en depression. Familjen hamnade i en kris som den kom ur först genom en livsstilsförändring. De slutade flyga, blev veganer, slutade slökonsumera.” (DN 100319)

Det som skrivs om Malala Yousafzai har inte samma tydliga koppling till hennes aktivism. Som tidigare nämnts beskrivs det inte vad hennes aktivism innebär rent konkret, utan många av beskrivningarna om henne syftar istället till att ge en känsla av hur hon är som person och hur hennes vardagliga liv ser ut.

“– Livet för oss har blivit så annorlunda. I Pakistan var vi en del av en stor släkt som vi träffade ofta, här är vi bara en liten familj som bor i ett hus för oss själva, säger Malala.”
(DN 051214)

På så sätt blir bilden av Malala Yousafzai i ännu högre utsträckning individualiserad än bilden av Greta Thunberg. Beskrivningarna av Malala Yousafzais aktivism tycks inte placera in henne i ett kollektiv, trots att hon själv fastslår att Nobels fredspris inte tillhör enbart henne.

“– Det här priset är inte bara för mig. Det är för de glömda barn som vill ha utbildning. Det är för de rädda barn som vill ha fred. Det är för de som inte har en röst och vill ha förändring, sade Malala.” (DN 101214)

I artiklarna om Malala Yousafzais aktivism framstår andra aktivister som kämpar för hennes sak som bortglömda, och fokus på Malala Yousafzai som individ ger ett intryck av att hon praktiskt taget står ensam i sin kamp.

Särskilt bilden av Malala Yousafzai, och även bilden av Greta Thunberg, stämmer således in på hur ett fåtal unga människor representeras på ett extremt individualiserat sätt och höjs upp till superhjältestatus (Jaakkola, 2018). De båda aktivisterna jämförs också med kända profiler i flera av artiklarna. När Greta Thunberg håller ett tal på toppmötet i Davos likställs hon med Pippi Långstrump. Hon beskrivs även som en ikon för den globala miljö rörelsen.

Liknande hyllande jämförelser förekommer om Malala Yousafzai. En av artikelförfattarna beskriver att hon mottas *“likt en rockstjärna”* och att hon *“vandrar i fotspåren av Moder Teresa, Nelson Mandela och Aung San Suu Kyi”* (DN 101214).

Avvikande och unika

Det går att urskilja en väsentlig skillnad i sättet de unga aktivisterna konstrueras som avvikande och unika personer. I beskrivningarna av Greta Thunberg lyfts gärna attribut som skiljer henne från bilden av en ”typisk” 16-åring. Beskrivningarna av hennes Aspergerdiagnos är ett exempel på detta. Ytterligare exempel är att hon har kända föräldrar och att hon spenderar sina skollov med att resa runt i Europa för att genomföra olika aktivistiska aktioner.

“Det faktum att Greta Thunberg har kända föräldrar har lett till en våg av misstänksamhet på nätet.” (Aftonbladet 030219)

“Efter att ha tillbringat sportlovet på resande fot, Bryssel, Paris, Antwerpen, är Greta Thunberg på hemväg nu.” (DN 100319)

Malala Yousafzai konstrueras i motsats till Greta Thunberg utifrån det ”normala” i hennes liv. Hon intervjuas om sin vardag, om hur det var för hennes familj att anpassa sig till ett liv i Storbritannien och hur hon trivs i skolan. I en intervju berättar hon hur hon skvallrar med sin bästa kompis i Swatdalen via Skype, och hur en vanlig skoldag i hennes liv ser ut.

“Dagen innan var en vanlig skoldag i Birmingham. När hon är hemma är livet ganska inrutat.

– Jag går upp tidigt, går till skolan och gör sedan läxor på eftermiddagen. I bästa fall leker jag lite med mina bröder Khunshal och Atal, men ganska ofta bråkar vi. De har alltid tyckt att jag retas för mycket. Efter middagen pratar jag med föräldrarna innan jag går och lägger mig.” (DN 051214)

Att Malala Yousafzai på många sätt framställs som en typisk tonåring bidrar i sin tur till att få henne att framstå som ännu mer avvikande i egenskap av nobelpristagare.

“Jag är ganska säker på att jag är den enda fredspristagare som slåss med sina bröder’, sade Malala Yousafzai.” (DN 101214)

Att så pass stort fokus läggs på Greta Thunberg och Malala Yousafzais privatliv blir också intressant mot bakgrund av Van Zoonens (2006) studie om personifieringen av kvinnliga politiker. För kvinnliga politiker som verkar inom mer traditionella politiska arenor verkar professionellt liv vara oförenligt med privatliv, medan det privata och det offentliga i Greta Thunberg och Malala Yousafzais fall ofta nämns i direkt anslutning till varandra.

Personligheten och framställningen av den

Till konstruktionen av Greta Thunberg och Malala Yousafzai som individer hör också en konstruktion av deras personligheter och personliga egenskaper. Gemensamt för de båda är att deras personligheter mestadels konstrueras på ett positivt sätt, och att de tilldelas egenskaper som skulle anses vara eftertraktade.

Greta Thunberg beskrivs dels som envis och provocerande. Hon kallas också kontroversiellt uppriktig.

“Men 16-åringens uppriktighet provocerar också politiker i flera länder, och i Sverige drar hennes envisa klimatstrejk betydligt mindre skaror.” (DN 100319)

I en artikel som återger hennes tal i Europaparlamentet skriver artikelförfattaren att Greta Thunberg ”kräver” att politikerna ska ta klimatfrågan på allvar. Det är ett kraftfullt ord som Greta Thunberg aldrig citeras använda själv. Istället säger hon flera gånger uttrycket ”jag ber er”, vilket är ett mer ödmjukt sätt att tilltala någon.

“– Jag ber er, vakna och förändra det som måste förändras.” (Aftonbladet 160419)

Ett annat återkommande sätt att beskriva Greta Thunberg är som passionerad, känslig och engagerande. När hon talar om klimatkatastrofer betonar man att hon har ”svårt att hålla tårarna tillbaka” och hon citeras beskriva sig själv som ”känslig”.

”– Jag är väldigt känslig, men jag ser det som en styrka. Det är fint med empati.” (DN 100319)

När hon talar inför en folkmassa i Rom återger artikelförfattaren hur ”publiken jublar”, vilket dessutom framställer henne som en uppskattad och engagerad talare.

Konstruktioner av Malala Yousafzais personlighet präglas dels av beskrivningar av popularitet och ödmjukhet. Hon beskrivs vara en av de mest populära nobelpristagarna, och hon ska ha *“charmat”* (DN 101214) publiken vid prisceremonin.

“– En del kallar mig Nobelpristagare nu. Så vitt jag vet är jag bara en hängiven och envis person som vill se varje barn få likvärdig utbildning, sade hon.” (DN 101214)

Citatet kommer från Malala Yousafzai själv, och genom det framgår att hon har svårt att identifiera sig med titeln ”nobelpristagare”. Uttalandet får henne att verka ödmjuk inför sin framgång. Malala Yousafzai tilldelas även egenskaper som styrka och säkerhet vid upprepade tillfällen.

“Malala Yousafzai har en inre styrka som tagit henne längre än de flesta 17-åringar.” (DN 101214)

I samma artikel antas det att hennes arbete kommer att *“fortsätta med oförminskad kraft”* (DN 101214), och att hon levererat sitt tacktal helt utan problem.

“Hon verkade inte ens bry sig om säkerhetsincidenten, när en man kom ända fram till scenen under prisceremonin.” (DN 101214)

I en annan artikel framför artikelförfattarna att Malala Yousafzai verkar vara samlad och lugn, trots allt som sker runt om henne.

“Malala själv verkar ta all uppståndelse med fattning.” (DN 051214)

Det beskrivs också hur hon utsatts för hot men fortsätter kämpa trots detta. Malala Yousafzai förstås på så sätt vara samlad och stark, trots de yttre påfrestningar hon utsätts för.

När man jämför bilden som förmedlas av Greta Thunberg och Malala Yousafzai med den som enligt Van Zoonen (1992) förmedlades om kvinnliga aktivister under 1970-talet hittar man inte många likheter. I de analyserade artiklarna finns det inget som målar upp Greta Thunberg eller Malala Yousafzai som fula, hysteriska eller fanatiska. Istället framstår de som samlade och starka, frispråkiga, passionerade och populära (Jarlbo, 2006:11).

7.3.4 Person- eller sakfråga

Det fanns även skillnader i vad artikelförfattarna valt att lägga fokus på i artiklarna om Greta Thunberg och Malala Yousafzai. I artiklarna om Greta Thunberg var det ofta hennes sakfråga, kampen för miljön, som var den huvudsakliga vinkeln. I Malala Yousafzais fall så handlade artiklarna mest om henne som person, med fokus på hennes livsberättelse. Det fanns även skillnader i hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai kommer till tals i artiklarna.

Greta får nyansera, men inte Malala

Enligt Ung Media Sveriges rapport (2014) får unga sällan definiera beskrivningen av en nyhet, utan begränsas till att kommentera händelsen. Det här står i kontrast till den roll Greta Thunberg spelar i artiklarna som handlar om henne. Tvärtom får hon ofta diskutera sin sakfråga: klimatkrisen. Hon berättar om vad hennes kamp innebär rent praktiskt och vilka åtgärder hon anser behöver vidtas i klimatfrågan. Artikelförfattarna verkar inte vara rädda för att tilldela henne en informell expertroll, trots att Greta själv inte ser sig som en expert i klimatfrågor.

”... jag är bara en 16-åring från Sverige. Men ni kan inte ignorera forskare och alla miljoner ungdomar som skolstrejkar.” (Aftonbladet 160419)

Även i det här fallet undviker Greta Thunberg att placeras in i samma fack som en majoritet av de kvinnor som yttrar sig i mediasammanhang. Både i Sverige och globalt är det i 80 procent av gångerna män som får förekomma i en expertroll (Macharia, 2015).

Malala Yousafzai får däremot inte uttala sig om vad hennes aktivism faktiskt innebär i praktiken i någon av de undersökta artiklarna. Hon får endast nämna vad hon hoppas ska hända, men inget om vad hon tycker ska göras för att hennes mål ska uppnås.

“Jag önskar att alla barn i världen kunde gå i lika bra skolor som jag.” (SvD 301014)

Det nämns att hon tidigare skrivit en blogg för BBC där hon skrev om varför flickor ska ha rätt till utbildning och om hennes protester mot förbudet mot att flickor går i skolan. Det framkommer dock inte hur hon manifesterade sin kritik mot förbudet. I endast en av artiklarna nämns Malalafonden. I artiklarna om Greta Thunberg förekommer mer detaljerade beskrivningar om hur hennes aktivism startade, vad den går ut på och målet med den: att miljöpolitiken ska anpassas efter Parisavtalet.

8. Slutdiskussion

Förekomst

Syftet med uppsatsen har varit att undersöka hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai porträtteras i svensk dags- och kvällspress och på så sätt få en inblick i hur mediebilden av unga kvinnliga aktivister målas upp.

Vid den första analysnivån skulle studien besvara hur ofta Sveriges fem största tidningar publicerade nyheter om Greta Thunberg och Malala Yousafzai. Resultatet visade att Greta Thunberg var omskriven i totalt 806 gånger mellan februari till april 2019, medan Malala Yousafzai förekom 311 gånger under oktober till december 2014. Efter en avgränsning där krav ställdes på bland annat artiklarnas teckenmängd (minst 2500 tecken) och att Greta Thunberg eller Malala Yousafzai ingick i artikelns huvudfokus och kunde tilldelas minst ett citat återstod ett betydligt mindre antal artiklar. Materialet till den andra analysnivån, den kvantitativa analysen, bestod då av 38 artiklar om Greta Thunberg och 17 artiklar om Malala Yousafzai.

Urvalet i den kvantitativa delen blev mindre än väntat. Ett av kriterierna var att utesluta artiklar skrivna av TT Nyhetsbyrån eller andra nyhetsbyråer. Anledningen till detta var en ambition att analysera tidningarnas egna innehåll, inte byråmaterial. Det visade sig dock att tidningarna publicerade betydligt större mängd byråmaterial än förväntat. Det gäller inte minst i fallet Greta Thunberg, som svenska tidningar borde ha större möjlighet att intervjuja i och med att hon i regel befinner sig i Sverige. Det var därför förvånande att urvalet artiklar var så pass litet. Det här kan vara en möjlig följd av att antalet reportrar med fast anställning har minskat på redaktionerna, och att möjligheterna att producera eget material blir begränsade. Det gör att det blir allt vanligare att använda sig av material producerat av nyhetsbyråer som TT Nyhetsbyrån.

Presentationen av det kvalitativa resultatet består av teori kopplat till citat ur artiklarna. En majoritet av citaten kommer från Dagens Nyheter-artiklar. Detta är inget aktivt val, utan citaten är utvalda med argumentet att de ses som mest representativa. En bidragande faktor till att citaten från Dagens Nyheter-artiklarna är överrepresenterade är att dessa artiklar, både i Greta Thunbergs fall och Malala Yousafzais fall, tillhör de längre i urvalet. En följd av detta är således att dessa artiklar var mer citatrika och innehöll fler beskrivningar än de andra artiklarna från Aftonbladet, Expressen, Göteborgs-Posten och Svenska Dagbladet.

Tidsskillnad

Det skiljer fyra och ett halvt år mellan publiceringen av artiklarna om Greta Thunberg och publiceringen av artiklarna om Malala Yousafzai. Det här kan ses som problematiskt i jämförelsen av framställningen av de två aktivisterna, eftersom mediebranschen ständigt är under utveckling och förändring. Det går trender i journalistiken som kan påverka hur man porträtterar personer i skrift. Samtidigt finns det ett intresse i att studera eventuella skillnader i hur man porträtterar unga kvinnliga aktivister med några års mellanrum. En rimlig invändning mot detta är dock att det finns andra skillnader mellan två individer som kan styra resultatet, och att fyra och ett halvt år inte är en tillräckligt lång tidsperiod för att se några tydliga förändringar i journalistiken.

Porträttering

Den fjärde frågeställningen, om hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai porträtteras, låg till grund för huvuddelen av resultatet. Analysen av porträtteringen av Greta Thunberg och Malala Yousafzai tycks både bekräfta och avvika från tidigare forskning och studiens teoretiska ramverk.

Det blir speciellt tydligt att framställningen av Greta Thunberg och Malala Yousafzai inte verkar ha särskilt mycket gemensamt med den generella framställningen av kvinnor i medier. Till viss del går det således att se porträtteringen av Greta Thunberg och Malala Yousafzai som queer, som ett genusundantag. Man bör dock ha i åtanke att den tidigare forskningen och teoretiska ramen ofta behandlar hur medier skriver om till exempel kvinnor och ungdomar på en just generell nivå. Jämförelsen med porträtteringen av Greta Thunberg och Malala Yousafzai blir således inte helt okomplicerad, eftersom en viktig anledning till att Greta Thunberg och Malala Yousafzai blir så omskrivna är att de är just avvikande.

Det verkar troligt att deras gestaltning som unika fenomen också är en viktig orsak till varför medier är så fascinerade av dem. Deras åldrar skrivs ut i nästan varje artikel de förekommer i och rapporteringen om dem är av övervägande positiv karaktär. Sveriges fem största dags- och kvällstidningar tycks förmedla samma budskap: fenomenen Greta Thunberg och Malala Yousafzai är något utöver det vanliga.

Medan Greta Thunberg och Malala Yousafzai drivs av en vilja att förändra och förbättra, lägger medierapporteringen om dem hellre fokus på deras unga åldrar, deras skolgång, deras familjer eller deras personligheter. Just den här tendensen blir särskilt tydlig i fallet Malala Yousafzai. Ett förvånande resultat av analysen var att hon knappt kännetecknades som aktivist i artiklarna och sällan fick diskutera kampen för alla barns skolgång. Här kan dock de valda tidsperioderna ha haft betydelse. Eftersom artiklarna som publicerades om Malala Yousafzai i oktober till december 2014 kretsade kring hennes mottagande av Nobels fredspris, och skrevs därför under en period när Malala Yousafzai inte var lika aktiv i till exempel demonstrationer eller andra aktivistiska aktioner.

Intersektionalitet

En viktig del av undersökningen har varit analysen av grupptillhörigheter. Eftersom en person tillhör många olika samhällsgrupper parallellt bedömdes det vara viktigt att utgå från ett intersektionellt perspektiv (Lundahl, 2006). Att enbart undersöka hur någon porträtteras utifrån enstaka grupptillhörigheter, som kön eller ålder, leder till en ytlig analys. På grund av tidsbegränsning har det dock inte funnits möjlighet att inkludera alla Greta Thunberg och Malala Yousafzais grupptillhörigheter i analysen. Det är därför möjligt att andra grupptillhörigheter, som inte analyserats i någon större utsträckning, kan påverka resultatet. En av dem är etnicitet.

I den kvantitativa delen av analysen inkluderades en variabel som rörde ursprung, för att ge en ytlig uppfattning om hur stor vikt som i artiklarna lades vid Greta Thunberg och Malala Yousafzais etnicitet och nationalitet. Resultatet visade att Malala Yousafzais ursprung nämdes oftare än Greta Thunbergs. Det kan ha att göra med att Greta Thunberg är svensk,

och att det i svensk nyhetspress ses som norm och inte som betydande för hennes handlingar. Det här lyfter frågan om vilken betydelse just etnicitet har för gestaltningen av en person. Hade Greta Thunbergs etnicitet nämnts oftare i artiklarna om hon inte hade haft ett svenskklingande namn och ett etniskt skandinaviskt utseende? Det här hade kunnat vara en extra intressant aspekt att ge större utrymme i en djupare analys, eftersom Greta Thunberg och Malala Yousafzai har olika etniciteter och nationaliteter. Vidare forskning hade därför kunnat lägga större fokus på hur just etniskt ursprung påverkar framställningen av unga aktivister.

Olika sakfrågor

Det är viktigt att ha skillnaderna mellan Greta Thunbergs och Malala Yousafzais respektive sakfråga i åtanke vid tolkning av resultatet. Greta Thunberg kämpar för att influera politiker och andra makthavare att agera i klimatfrågan. Det är en global fråga som berör alla människor, oavsett kön, ålder, ursprung eller klass. Det är därmed också en fråga som berör människor i Sverige, inklusive de artikelförfattare som skriver artiklarna om Greta Thunberg. Den här sortens närhet till sakfrågan kan ha påverkat innehållet i artiklarna. Enligt närhetsprincipen kan kulturell närhet till en sakfråga öka intresset för den, vilket kan vara en orsak till att klimatkrisen bedöms som mer relevant att skriva om (Strömbäck, 2015).

Malala Yousafzai kämpar för alla barns rätt till skolgång. I Sverige gäller allmän skolplikt och alla barn har inte bara rätt att gå i skolan, utan är skyldiga att göra det. Malala Yousafzais sakfråga ligger därmed geografiskt och kulturellt längre bort för både artiklarnas producenter och konsumenter. Det kan vara en orsak till att alla barns rätt till skolgång inte blir lika omskrivet i artiklarna som klimatkrisen blir i Sverige.

Trots att Greta Thunberg och Malala Yousafzai är så tätt förknippade med deras sakfrågor visar resultatet att artikelförfattarna hellre lyfter fram dem som personer än som delar av ett kollektiv. Det här gäller särskilt Malala Yousafzai, trots att hon själv gör försök att betona att hon inte ensam i sin kamp för alla barns rätt till skolgång. Samtidigt som hon framhåller att hennes nobelpris inte bara tillhör henne, utan även de barn som saknar utbildning och vill ha fred, fortsätter tidningarna publicera artiklar som fokuserar på individen Malala Yousafzai. Det här verkar vara ett tecken på att svensk dags- och kvällspress är mer intresserade av att berätta personliga historier om enstaka individer än informera om politiska rörelser i världen. Detta kan i sin tur bero på att tidningarna är uppmärksamma på vad som intresserar deras publik. I takt med digitaliseringen av nyhetspress har det blivit lättare att mäta vilka artiklar som väcker störst uppmärksamhet, och om statistik visar på att personbeskrivande artiklar får större genomslag hos läsarna är det troligt att tidningarna väljer att fokusera på den typen av texter.

Unga kvinnor som representanter för en rörelse

I linje med teori om representation har den här studiens resultat visat på att Greta Thunberg och Malala Yousafzai tillskrivs en representativ roll. Dels för unga och dels för deras sakfrågor: den globala klimatrörelsen och alla barns rätt att gå i skolan. Men vad har det för betydelse att unga kvinnor blir frontfigurer och representanter för en hel rörelse? Och vilken

betydelse har förebilder och ikoner för att driva en sakfråga till agendan? Har minderåriga flickor, i brist på traditionell politisk makt, kanske störst inflytande som symboler? Det här är frågor som väckts under undersökningens gång. Det hade därför varit intressant att undersöka vilken effekt mediers rapportering om Greta Thunberg och Malala Yousafzai egentligen fått för rapporteringen om de sakfrågor de kämpar för. Hur mycket skrev svensk nyhetspress om klimatkrisen innan, jämfört med efter, Greta Thunberg satte sig utanför riksdagen med skylten "Skolstrejk för klimatet"? Hur mycket rapporterades det som flickors skolgång i Pakistan innan och efter Malala Yousafzai blev skjuten i huvudet av talibaner? Och liknar rapporteringen i andra medieformer, såsom i radio och TV, den i dags- och kvällspress? Att även inkludera utländsk nyhetspress, och göra en jämförelse med resultatet från representationen i svensk nyhetspress, kan vara en intressant forskningsfråga för framtida studier.

Framtida forskning

För att göra en mer omfattande undersökning om hur unga aktivistiska kvinnor, så som Greta Thunberg och Malala Yousafzai, porträtteras i nyhetsmedier hade artiklarnas bilder varit relevanta att undersöka. Eftersom en sådan analys hade blivit för omfattande för denna studies tidsram är detta något som framtida forskning kan fokusera på, med avstamp i denna studie. Att jämföra radio- och TV-inslag hade även varit relevant för framtida forskning för att undersöka porträtteringen av Greta Thunberg och Malala Yousafzai på ännu en nivå. Det hade dels gjort det möjligt att jämföra om det finns skillnader mellan hur Greta Thunberg och Malala Yousafzai porträtteras i text jämfört med bild och ljud, men även att se likheter mellan dessa medieplattformar.

9. Referenslista

Ambjörnsson, Fanny. (2016). *Vad är queer?*. Stockholm: Natur och Kultur.

Berglez, Peter. (2019). Kritisk diskursanalys. I: Ekström, Mats & Johansson, Bengt (red). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*, (s. 225–252). Lund: Studentlitteratur.

Butler, Judith. (2005). *Könet brinner: Texter i urval av Tiina Rosenberg*, övers. Karin Lindeqvist. Stockholm: Natur och Kultur.

De Beauvoir, Simone. (1949). *Det andra könet*. Andra upplagan. Stockholm: Norstedts förlag.

Della Porta, Donatella & Diani, Mario. (2006). *Social Movements: An Introduction*. Second edition. United Kingdom: Blackwell Publishing. Hämtat 22-04-2019 från:
[https://www.hse.ru/data/2012/11/03/1249193172/Donatella Della Porta Mario Diani Social Mov.pdf](https://www.hse.ru/data/2012/11/03/1249193172/Donatella_Della_Porta_Mario_Diani_Social_Mov.pdf)

Edström, Maria. (2018). *Visibility patterns of gendered ageism in the media buzz: a study of the representation of gender and age over three decades*. *Feminist Media Studies*, Volym, (1), (s. 77–93). DOI: [10.1080/14680777.2018.1409989](https://doi.org/10.1080/14680777.2018.1409989)

Ekström, Mats & Larsson, Larsåke. (2010). Inledning. I: Ekström, Mats & Johansson, Bengt (red). *Metoder i kommunikationsvetenskap*, (s. 13–22). Lund: Studentlitteratur.

Entman, Robert M. (1993) *Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm*, *Journal of Communication*, 43(4), (s. 51–58.) DOI: <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>

Ernman, Malena., Ernman, Beata., Thunberg, Greta., Thunberg, Svante. (2018). *Scener ut hjärtat*. Stockholm: Bokförlaget Polaris.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, A. E. & Wängnerud, Lena. (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Femte upplagan. Stockholm: Norstedts Juridik.

Fairclough, Norman. (1995). *Critical discourse analysis*. London: Longman.

Fairclough, Norman. (2001). *Language and Power (2:a uppl.)*. London: Longman.

Fairclough, Norman, Mulderrig, Jane & Wodak, Ruth. (2011). Critical discourse analysis. I: Van Dijk, Teun A (Ed.), *Discourse studies: A multidisciplinary introduction* (357–378). London: SAGE Publications Ltd. DOI: 10.4135/9781446289068.n17

FridaysForFuture. (2019). *About #FridaysForFuture*. Hämtat 28-05-19 från: <https://www.fridaysforfuture.org/about>

Gordon, Hava Rachel. (2010). *We Fight to Win: Inequality and the Politics of Youth*. USA: Rutgers University Press.

Gripsrud, Jostein (2002). *Understanding Media Culture*. London: Hodder & Stoughton.

Haynes, Suyin. (2019). *The story behind TIME's Greta Thunberg cover*. I *Time*. Hämtad 28-05-2019 från: <http://time.com/collection-post/5588274/greta-thunberg-time-cover-portrait/>

Hirdman, Yvonne (1987). *Makt och kön*. I: Petersson, Olof. (red.) *Maktbegreppet*. Stockholm: Carlsson.

Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, IKFF. (2018). Hämtad 2019-05-20 från: <https://ikff.se/information/kvinnor-som-tilldelats-nobels-fredspris/>

Jaakkola, Maarit. (2018). *Voicing young people's perspectives*. I: Andersson, Yvonne. Dalquist, Ulf. Ohlsson, Jonas. (red.). *Youth and News in a Digital Media Environment*. Nordicom, Swedish Media Council. Göteborg.

Jarlbro, Gunilla. (2006) *Medier, genus och makt*. Studentlitteratur, Denmark Narayana Press.

Lundahl, Mikaela. (2006). *Från genus till sexuell och etnisk skillnad*. I Lennerhed, Lena, 2006, *Från Sapfo till cyborg – idéer om kön och sexualitet i historien*. (s. 201-229). Södertälje: Gidlunds.

Macharia, Sarah. (2015). Global Media Monitoring Project. *Who Makes the News?*. Hämtad 08-05-2019 från: http://cdn.agilitycms.com/who-makes-the-news/Imported/reports_2015/global/gmmp_global_report_en.pdf

Machin, David, & Mayr, Andrea. (2012). *How to Do Critical Discourse Analysis: A Multimodal Introduction*. SAGE Publications. Hämtad 21-05-2019 från: <https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.ub.gu.se/lib/gu/detail.action?docID=880803>

Malalas story. (2019). I *Malalafund.org*. Hämtad: 28-05-2019 från:
<https://www.malala.org/malalas-story>

Malterud, Kirsti. (1998). *Kvalitativa metoder i medicinsk forskning*. Lund: Studentlitteratur AB.

McCombs, Maxwell E., & Shaw, Donald L. (1972). *The Agenda-Setting Function of Mass Media*. *The Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176–187. Hämtad: 26-02-2019: <https://www-jstor-org.ezproxy.ub.gu.se/stable/2747787>

Naturvårdsverket. (2018). *Parisavtalet*. Hämtad 01-05-2019 från:
<https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/EU-och-internationellt/Internationellt-miljoarbete/miljokonventioner/Klimatkonventionen/Parisavtalet/>

Nilsson, Åsa. (2010). *Kvantitativ innehållsanalys*. I Ekström, Mats, och Larsson, Larsåke (red.), *Metoder i kommunikationsvetenskap* (s. 119–147). Lund: Studentlitteratur AB.

OHCHR. (1989). *Convention on the Rights of the Child*. Hämtad 24-04-2019 från:
<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>

Orvesto Konsument. (2017). *Räckviddsrapport 2017*. Hämtad 24-04-2019 från:
https://www.kantarsifo.se/sites/default/files/orvesto_konsument_rackviddsrapport_2017_hela_r.pdf

Rubin, Gayle. (1975). *The traffic in Women: Notes on the Political Economy's of sex*. I *Toward an Anthropology of Women*. New York: Monthly Review Press. (s. 157–210)
Schmitz, Eva. (2009). *Den nya kvinnorörelsen under 1970-talet*. Hämtad 24-04-19 från:
<http://www.ub.gu.se/kvinn/portaler/systerskap/historik/#juni70>

Shehata, Adam. (2015). *Journalistikens dagordningar och gestaltningar*. I Karlsson, M. & Strömbäck, J (red.), *Handbok i Journalistikforskning* (s. 353–371). Lund: Studentlitteratur AB.

Siivonen, Jonita. (2007). *Personporträttet som tidningsgenre*. Helsingfors Universitet.

Strömbäck, Jesper. (2015). *Journalistiska drev och skandaljournalistik*. I *Handbok i journalistikforskning*. (s. 327). Lund: Studentlitteratur AB.

Strömbäck, Jesper. (2015) *Journalistikens nyhetsbevakning och nyhetsvärderingar*. I *Handbok i journalistikforskning*. (s.154–159) Lund: Studentlitteratur AB.

Strömbäck, Jesper. (2014). *Makt, medier och samhälle*. En introduktion till politisk kommunikation. Andra upplagan. (s. 174). Lund: Studentlitteratur AB.

Tuchman, Gaye. (1978). *Making News: A Study in the Construction of Reality*. New York: Free P.

Ung Media Sverige & Journalistförbundet. (2014). Rapport: *Unga i media – Vi pratar om dem men sällan med dem*. Hämtad 22-02-2019 från:
http://ungmedia.se/wp-content/uploads/2016/11/rapport_till_meg15_unga_i_media.pdf

Van Zoonen, Lisbeth. (2006). The personal, the political and the popular: A woman's guide to celebrity politics. *European Journal of Cultural Studies*, 9(3), 287–301. DOI:
[10.1177/13675494060666074](https://doi.org/10.1177/13675494060666074)

Vegh, Sandor. (2003). Forms of Online Activism: The Case of Cyberprotests against the World Bank. McCaughey, Martha & D. Ayers, Michael (red.), *Cyberactivism: Online Activism in Theory and Practice Classifying* (s. 71–81).

Yousafzai, Malala. (2013). *Jag är Malala: flickan som stod upp för rätten till utbildning och sköts av talibanerna*. Västerås: Ica.

Yousafzai, Malala. (2015). *My Birthday Action: #BooksforBullets*. Hämtat 28-05-19 från:
<https://blog.malala.org/my-birthday-action-booksnotbullets-1bf50a70329c>

Åkesson, Hanna. (2014). *Paret Obama hyllar Malala: "Karaktär bortom sina år"*. I *Omni*. Hämtad 25-04-2019 från: <https://omni.se/paret-obama-hyllar-malala-karaktar-bortom-sina-ar/a/1063765c-e1bf-4c18-93db-b0223e782f59>

Wikipedia:

Att vi har använt oss av Wikipedia i vissa stycken är för att några av ämnena som var relevanta att belysa är nutidsfenomen som inte går att hitta i kurslitteratur. Därför har vi valt att göra en separat källhänvisning med de Wikipedialänkar vi har använt:

Greta Thunberg. (2019). I *Wikipedia*. Hämtad 22-05-2019 från:
https://sv.wikipedia.org/wiki/Greta_Thunberg

Hashtag activism. (2019). I *Wikipedia*. Hämtad 22-04-2019 från:
https://en.wikipedia.org/wiki/Hashtag_activism

Internet activism. (2019). I *Wikipedia*. Hämtad 22-04-2019 från:
https://en.wikipedia.org/wiki/Internet_activism

10. Bilagor

Bilaga 1

Kvantitativa analysenheter om Greta Thunberg februari till april 2019:

Expressen, 02-02-19. *Greta Thunberg berättar om hatet och ryktena.*

<https://www.expressen.se/nyheter/klimat/greta-thunberg-berattar-om-hatet-och-ryktena/>

Svenska Dagbladet, 02-02-19. *Därför är Greta Thunberg inte miljöpartist.*

<https://www.svd.se/darfor-ar-greta-thunberg-inte-miljopartist>

Aftonbladet, 03-02-19. *Greta Thunberg i stor intervju: Tjänar inget på det här.*

https://www.aftonbladet.se/a/1kljel?refpartner=link_copy_app_share

Expressen, 03-02-19. *Klimatet går före gymnasiet för Greta Thunberg.*

<https://www.expressen.se/nyheter/klimat/klimatet-gar-fore-gymnasiet-for-greta-thunberg/>

Expressen, 11-02-19. *Greta Thunbergs skolstrejk sprids över hela världen.*

<https://www.expressen.se/nyheter/klimat/greta-thunbergs-skolstrejk-sprids-over-hela-varlden/>

Svenska Dagbladet, 14-02-19. *Schwarzenegger sträcker ut hand till Greta Thunberg.*

<https://www.svd.se/schwarzenegger-stracker-ut-hand-till-greta-thunberg>

Expressen, 19-02-19. *Greta Thunberg om sin kamp: "Är lyckligare nu".*

<https://www.expressen.se/nyheter/greta-thunberg-om-sin-kamp-ar-lyckligare-nu/>

Dagens Nyheter, 21-02-19. *Greta Thunberg inför EU-kommitté: Ni vuxna måste göra jobbet.*

<https://www.dn.se/nyheter/varlden/greta-thunberg-haller-tal-i-eu-kommitte/>

Dagens Nyheter, 21-02-19. *Tiotusentals elever klimatstrejkar med Greta Thunberg.*

<https://www.dn.se/nyheter/varlden/tiotusentals-elever-klimatstrejkar-med-greta-thunberg/>

Expressen, 21-02-19. *Greta Thunberg till EU-topparna: "Vi barn har valt att agera".*

<https://www.expressen.se/nyheter/klimat/greta-thunberg-till-eu-topparna-vi-barn-har-valt-att-agera/>

Expressen, 22-02-19. *Greta Thunberg i möte med Macron i Frankrike.*

<https://www.expressen.se/nyheter/klimat/franska-elever-slot-upp-bakom-greta-thunberg/>

Göteborgs Posten, 22-02-19. *Klimataktivisterna Greta Thunberg talar i Paris.*

<https://www.gp.se/nyheter/v%C3%A4rlden/klimataktivisterna-greta-thunberg-talar-i-paris-1.13546494>

Expressen, 07-03-19. *Greta: "Jag har alltid varit annorlunda"*.
<https://www.expressen.se/premium/nyheter/greta-thunberg-jag-har-alltid-varit-annorlunda/>

Aftonbladet, 08-03-19. *Svenska folket: Hon är årets kvinna*.
https://www.aftonbladet.se/a/ddxJn1?refpartner=link_copy_app_share

Expressen, 11-03-19. *Kritiken och hyllningarna till Greta Thunberg: "De är nog rädda"*.
<https://www.expressen.se/nyheter/kritiken-och-hyllningarna-till-greta-thunberg-de-ar-nog-radda/>

Expressen, 12-03-19. *Greta Thunberg om sin väg ur depressionen*.
<https://www.expressen.se/nyheter/klimat/greta-thunberg-om-sin-vag-ur-depressionen/>

Aftonbladet, 15-03-19. *Greta Thunberg: "Ni vet vilka ni är som skapat den här krisen"*.
https://www.aftonbladet.se/a/rLBXn0?refpartner=link_copy_app_share

Aftonbladet, 15-03-19. *Startades av Greta Thunberg – nu sprids skolstrejker världen över*.
https://www.aftonbladet.se/a/WLprMK?refpartner=link_copy_app_share

Dagens Nyheter, 15-03-19. *Greta Thunberg inför klimatstrejken: "Det blir ett improviserat tal"*.
<https://www.dn.se/nyheter/politik/greta-thunberg-infor-klimatstrejken-det-blir-ett-improviserat-tal/>

Expressen, 15-03-19. *Över 100 länder klimatstrejkar med 16-åriga Greta Thunberg*.
<https://www.expressen.se/nyheter/klimat/over-100-lander-klimatstrejkar-med-16-ariga-greta-thunberg/>

Expressen, 16-03-19. *Greta Thunberg om klimatstrejken: "Känns otroligt stort"*.
<https://www.expressen.se/nyheter/klimat/greta-thunberg-om-klimatstrejken-kanns-otroligt-stort/>

Expressen, 30-03-19. *DiCaprios nya hyllning av Greta Thunberg*.
<https://www.expressen.se/nyheter/klimat/dicaprios-nya-hyllning-av-greta-thunberg/>

Dagens Nyheter, 31-03-19. *En klimataktivist med stjärnstatus – i alla fall utomlands*.
<https://www.dn.se/nyheter/politik/en-klimataktivist-med-stjarnstatus-i-alla-fall-utomlands/>

Expressen, 02-04-19. *Greta Thunbergs succé- nu har hon en miljon följare*.
<https://www.expressen.se/nyheter/greta-thunbergs-succe-nu-har-hon-en-miljon-foljare/>

Aftonbladet, 16-04-19. *Greta Thunberg i tårar under talet i EU*.
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/jdv02q/greta-thunberg-i-tarar-under-talet-i-eu>

Expressen, 16-04-19. *Greta Thunberg i tårar: "Jag vill att ni agerar"*.
<https://www.expressen.se/nyheter/greta-thunberg-i-tarar-jag-vill-att-ni-agerar/>

Expressen, 17-04-19. *Greta Thunberg hyllas- av Hollywood stjärna.*
<https://www.expressen.se/noje/greta-thunberg-hyllas-av-hollywoodstjarna/>

Expressen, 17-04-19. *Påvens uppmaning till Greta: "Fortsätt med det du gör".*
<https://www.expressen.se/nyheter/klimat/greta-thunberg-moter-paven/>

Expressen, 17-04-19. *Thunbergs möte med Påven: Kort men lyckat.*
<https://www.expressen.se/nyheter/thunbergs-mote-med-paven-kort-men-lyckat/>

Expressen, 18-04-19. *Greta Thunberg med på Times 100-lista: "Kämpar".*
<https://www.expressen.se/nyheter/klimat/greta-thunberg-en-av-arets-mest-inflytelserika-personer/>

Expressen, 19-04-19. *Greta Thunberg cyklar för klimatet i Rom i dag: "Det enda vi behöver är en framtid".*
<https://www.expressen.se/nyheter/greta-thunberg-cyklar-for-klimatet-i-rom-i-dag/>

Expressen, 19-04-19. *Greta Thunberg om uppmärksamheten.*
<https://www.expressen.se/nyheter/klimat/greta-thunberg-om-uppmarksamheten/>

Aftonbladet, 22-04-19. *Greta Thunberg-feber i London: "Folk vill komma och hylla henne".*
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/dO7MQw/greta-thunberg-feber-i-london-folk-vill-komma-och-hylla-henne>

Expressen, 22-04-19. *Greta Thunberg går med klimataktivisterna i London.*
<https://www.expressen.se/nyheter/greta-thunberg-gar-med-klimataktivisterna-i-london/>

Expressen, 23-04-19. *Barack Obamas hyllning till Greta Thunberg.*
<http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091020190423e1621a5e2b2db205d0dd7255a17af355&serviceId=2>

Expressen, 23-04-19. *Greta Thunbergs träff med Theresa May.*
<https://www.expressen.se/nyheter/klimat/greta-thunberg-talar-i-brittiska-parlamentet/>

Aftonbladet, 25-04-19. *Åkessons smocka: "Det är iscensatt".*
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/jdvAzz/jimmie-akesson-om-greta-thunberg-en-iscensatt-pr-kampanj>

Expressen, 25-04-19. *Jimmie Åkessons känga till Greta Thunberg: "Ett barn".*
<https://www.expressen.se/nyheter/jimmie-akessons-kanga-till-greta-thunberg-ett-barn/>

Kvantitativa analysenheter om Malala Yousafzai mellan oktober till december 2014:

Dagens Nyheter, 10-10-2014. *Malala Yousafzais modiga kamp.*

<https://www.dn.se/nyheter/varlden/malala-yousafzais-modiga-kamp/>

Dagens Nyheter, 10-10-2014. *Malalas blogg om livet som flicka i Pakistan startade allt.*

<https://www.dn.se/nyheter/sverige/malalas-blogg-om-livet-som-flicka-i-pakistan-startade-allt/>

Dagens Nyheter, 10-10-2014. *Malala tackade sin pappa.*

<https://www.dn.se/nyheter/varlden/malala-tackade-sin-pappa/>

Expressen, 10-10-2014. *Malala och Kailash Satyarthi får fredspris.*

<https://www.expressen.se/nyheter/rekordmanga-att-valja-mellan-till-fredspriset/>

Expressen, 10-10-2014. *Här är årets två fredspristagare.*

<https://www.expressen.se/nyheter/har-ar-arets-tva-fredspristagare/>

Expressen, 10-10-2014. *“Priset är för alla barn som saknar en röst”.*

<https://www.expressen.se/nyheter/priset-ar-for-alla-barn-som-saknar-en-rost/>

Svenska Dagbladet, 10-10-2014. *Årets fredspris ett av de mest lovordade.*

<https://www.svd.se/arets-fredspris-ett-av-de-mest-lovordade>

Aftonbladet, 11-10-2014. *Hon prisas för sin farliga idé.*

<http://web.retriever->

[info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05734920141011b3064a1e1148a89d99757784494e4495&serviceId=2](http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05734920141011b3064a1e1148a89d99757784494e4495&serviceId=2)

Dagens Nyheter, 11-10-2014. *“Priset en uppmuntran för att barn”.*

<http://web.retriever->

[info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayPDF?method=&pdfUrl=%2FproxyTest%2F%3Fid%3D050915201410114Au91B2UxQ6S2zo1G21C11LS000001010800%26x%3D486ba90ae1426d4ec5a56daa323d0571&documentId=050915201410112e8c187bcf8042181c397d5b2624a86d&serviceId=2](http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayPDF?method=&pdfUrl=%2FproxyTest%2F%3Fid%3D050915201410114Au91B2UxQ6S2zo1G21C11LS000001010800%26x%3D486ba90ae1426d4ec5a56daa323d0571&documentId=050915201410112e8c187bcf8042181c397d5b2624a86d&serviceId=2)

Göteborgs-Posten, 11-10-2014. *Kampen för barnens rättigheter förenar dem.*

<http://web.retriever->

[info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050802201410111631775&serviceId=2](http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050802201410111631775&serviceId=2)

Dagens Nyheter, 30-10-2014. *Malala ska bygga upp förstörda skolor i Gaza.*

<http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050915201410303eb5ecff583a51447a2e7b1284b304d7&serviceId=2>

Göteborgs-Posten, 30-10-2014. *Även barnen prisade Malala Yousafzai.*

<http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050802201410301645270&serviceId=2>

Svenska Dagbladet, 30-10-2014. *Dubbelt prisad Malala ger pengarna till Gaza.*

<http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050803201410301dc3ce21690b936bf0ce6c4c4727c827&serviceId=2>

Dagens Nyheter, 05-12-2014. *Malala: Min uppgift är att hjälpa andra barn.*

<https://www.dn.se/nyheter/varlden/malala-min-uppgift-ar-att-hjalpa-andra-barn/>

Dagens Nyheter, 10-12-2014. *Stående ovationer för Malala i Oslo.*

<https://www.dn.se/nyheter/varlden/staende-ovationer-for-malala-i-oslo/>

Dagens Nyheter, 11-12-2014. *Malala livade upp stel fest med ett tal fyllt av humor.*

<http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayPDF?documentId=05091520141211dd3b47587544c0b0a9422df5939bab8a&serviceId=2>

Göteborgs-Posten, 11-12-2014. *Barnen stod i centrum.*

<http://web.retriever-info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayPDF?method=&pdfUrl=%2FproxyTest%2F%3Fid%3D05080220141211131EL83mzMNM3Fa3zZ1xPRIL000201010r00%26x%3Dc576de4fa4e062f77a726019de57a8e4&documentId=050802201412111691007&serviceId=2>

Kvalitativa analysenheter om Greta Thunberg:

Dagens Nyheter, 31-03-19. *En klimataktivist med stjärnstatus – i alla fall utomlands.*

<https://www.dn.se/nyheter/politik/en-klimataktivist-med-stjarnstatus-i-alla-fall-utomlands/>

Aftonbladet, 16-04-19. *Greta Thunberg i tårar under talet i EU.*

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/jdv02q/greta-thunberg-i-tarar-under-talet-i-eu>

Aftonbladet, 03-02-19. *Greta Thunberg: Kanske tar ett sabbatsår - det är nu allt händer.*

https://www.aftonbladet.se/a/1kljel?refpartner=link_copy_app_share

Expressen, 19-04-19. *Greta Thunberg cyklar för klimatet i Rom idag.*

<https://www.expressen.se/nyheter/greta-thunberg-cyklar-for-klimatet-i-rom-i-dag/>

Kvalitativa analysenheter om Malala Yousafzai:

Expressen, 10-10-2014. *“Priset är för alla barn som saknar en röst”.*

<https://www.expressen.se/nyheter/priset-ar-for-alla-barn-som-saknar-en-rost/>

Dagens Nyheter, 10-12-2014. *Stående ovationer för Malala i Oslo.*

<https://www.dn.se/nyheter/varlden/staende-ovationer-for-malala-i-oslo/>

Svenska Dagbladet, 30-10-2014. *Dubbelt prisad Malala ger pengarna till Gaza.*

<http://web.retriever->

info.com.ezproxy.ub.gu.se/services/archive/displayPDF?documentId=050803201410301dc3ce21690b936bf0ce6c4c4727c827&serviceId=2

Dagens Nyheter, 05-12-2014. *Malala: Min uppgift är att hjälpa andra barn.*

<https://www.dn.se/nyheter/varlden/malala-min-uppgift-ar-att-hjalpa-andra-barn/>

Bilaga 2

Kodschema:

V1. I vilken tidning publicerades artikeln?

- 1 = Dagens Nyheter
- 2 = Svenska dagbladet
- 3 = Göteborgs-posten
- 4 = Aftonbladet
- 5 = Expressen
- 9 = Okodbart

V2. Hur många gånger skrivs Greta Thunbergs eller Malala Yousafzais ålder ut?

- 0 = 0 gånger
- 1 = 1 gång
- 2 = 2 gånger
- 3 = 3 gånger
- 4 = 4 gånger
- 5 = 5 gånger
- 9 = Okodbart

Ålder räknas som utskriven om den nämns konkret, som "16-åriga" eller "17-åringen", eller om de beskrivs som till exempel "tonåriga". Även utskrivet födelseår räknas. Mer generella begrepp om ålder som "ungdomen" eller "unga" räknas inte.

V3. Hur många gånger får Greta Thunberg eller Malala Yousafzai en könsbenämning?

- 0 = 0 gånger
- 1 = 1 gång
- 2 = 2 gånger
- 3 = 3 gånger
- 4 = 4 gånger
- 5 = 5 gånger
- 9 = Okodbart

Avser när de beskrivs med könsspecifika ord, som "kvinnan" eller "flickan". Även feminint böjda ord som "svenskan" eller "pakistanskan" räknas. Pronomen som "hon" eller "hennes" räknas inte.

V4. Hur många gånger skrivs det om Greta Thunberg och Malala Yousafzai med utgångspunkt i deras nationalitet?

- 0 = 0 gånger
- 1 = 1 gång
- 2 = 2 gånger
- 3 = 3 gånger
- 4 = 4 gånger
- 5 = 5 gånger
- 9 = Okodbart

Avser hur ofta de beskrivs som ”svensk” eller ”pakistansk”, eller vid begrepp som tydligt går att koppla till svensk eller pakistansk kultur. Ett exempel på detta är när Greta Thunberg kallas ”Eko-Pippi” eller på annat sätt jämförs med Pippi Långstrump.

V5. Handlar artikeln i huvudsak om Greta Thunberg eller Malala Yousafzai som personer eller om deras sakfrågor?

- 1 = Person
- 2 = Sakfråga
- 3 = Både och
- 9 = Okodbart

“Sakfråga” avser när Greta Thunberg eller Malala Yousafzais aktivism är huvudvinkel i artikeln. Ett exempel på detta är när artikeln fokuserar på Greta Thunbergs demonstration istället för henne som person. “Personfråga” avser när artikeln skriver om Greta Thunberg eller Malala Yousafzai som personer, ett exempel på detta är när artikeln fokuserar på Malala Yousafzais privatliv istället för hennes aktivism. Både och avser att artiklar berör både deras sakfrågor och personfrågor. Detta förtydligas mer i metodkapitlet, under rubriken *6.2.1 Personfråga eller sakfråga?*

V6. Hur många procent av textens citat kan tillskrivas Greta Thunberg eller Malala Yousafzai?

- 1 = 0%
- 2 = 1-24%
- 3 = 25-49%
- 4 = 50-74%
- 5 = 75-99%
- 6 = 100%
- 9 = Okodbart

Till citaten räknas samtliga citat i textens löpande brödtext och ingress, så länge citat från ingressen inte upprepas i brödtexten. I så fall räknas enbart citaten från brödtexten. Varje talstreck räknas som nytt citat. Den procentuella andelen citat som kan tillskrivas Greta

Thunberg eller Malala Yousafzai har räknats ut genom att deras citat har dividerats med artikelns totala antal citat.

V7. Hur många av nyhetsfaktorerna (närhet, elitcentrering och kändisskap, de institutionella agendorna, avvikelser och sensation, hot och risker, kontinuitet) går att identifiera i artikeln?

- 1 = 1 nyhetsfaktor
- 2 = 2 nyhetsfaktorer
- 3 = 3 nyhetsfaktorer
- 4 = 4 nyhetsfaktorer
- 5 = 5 nyhetsfaktorer
- 6 = 6 nyhetsfaktorer
- 9 = Okodbart

Mer ingående förklaring av nyhetsfaktorerna vi använt oss av finns i uppsatsens teoridel. En mer utförlig beskrivning kring tolkning av nyhetsfaktorerna finns i kapitel 5. *Metod & material*, under rubriken 5.6 *Kodschema*.

V8. Hur många gånger i samtliga undersökta artiklar får Greta Thunberg och Malala Yousafzai en annan benämning än deras namn?

För att ta reda på detta har vi manuellt räknat ut utifrån följande kategorier:

1. Ingen annan benämning annat än deras namn
2. Åldersbaserad benämning
3. Könsbaserad benämning
4. Ursprungsbaserad benämning
5. Aktivismbaserad benämning
6. Utmärkelsebaserad benämning
7. Övrig benämning

Åldersbaserad benämning avser när artikelförfattaren benämner dem med deras ålder istället för deras namn. Ett exempel på detta är “16-åringen” eller “17-åringen”.

Könsbaserad benämning avser när artikelförfattaren benämner dem med ett ord som kan kopplas till det kvinnliga könet. Ett exempel på detta är när Greta Thunberg benämns som “flickan”.

Ursprungsbaserad benämning avser när artikelförfattaren benämner dem med ett ord som kan kopplas till deras etniska ursprung och nationalitet. Ett exempel på detta är när Malala Yousafzai benämns som “pakistanskan”.

Aktivismbaserad benämning avser när artikelförfattaren benämner dem med ett ord som kan kopplas till att de är aktivister. Ett exempel på detta är när Greta Thunberg benämns som “klimataktivisten”.

Utmärkelsebaserad benämning avser när artikelförfattaren benämner dem med ett ord som kan kopplas till en att de fått en utmärkelse eller pris. Ett exempel på detta är när Malala Yousafzai benämns som “nobelpristagaren”.

Övrig benämning avser när artikelförfattaren benämner dem med ett ord som inte passar in i ovanstående rubriker. Några exempel på detta är “dottern”, “den frispråkiga” och “eleven”.

Bilaga 3

Analysschema:

Tema 1: Grundläggande frågor om artikeln:

1. Vilket är textens huvudtema?
2. Vilka delteman finns?

Tema 2: Artikelns innehåll och vinkel:

4. Har Greta Thunbergs eller Malala Yousafzais förekomst i artiklarna grund i antingen:
 - (1) kvinno specifika ämnen?
 - (2) genusundantag?
 - (3) feminitetens dubbelhet som tema?
 - (4) intimisering?
 - *I kapitlet över tidigare forskning (se 2.2 Kvinnor i media) finns mer detaljerade beskrivningar av kvinnorollerna ovan.*
5. Förekommer detaljer från Greta Thunbergs eller Malala Yousafzais privatliv? Och om det förekommer, hur relevant är det för artikelns vinkel?
6. Finns det subjektiva perspektiv som i artikeln framträder som objektiva och självklara? I så fall, på vilket sätt?
7. Förekommer värdeladdade ord (lexem) i artikeln och i så fall i vilka sammanhang? Vilka andra ord kunde ha använts istället?
8. Förekommer överflödigt information (överlexikalisering) i artikeln och i så fall på vilket sätt?
9. Förekommer kritiska perspektiv i artikeln?
10. Vilka aktörer får förmedla sina agendor eller intressen?

Tema 3: Greta Thunbergs och Malala Yousafzais roll i artikeln:

11. På vilket sätt skriver tidningarna om Greta Thunbergs eller Malala Yousafzais aktivism? Vilka ord eller uttryck används för att beskriva aktivism?
12. Får Greta Thunberg eller Malala Yousafzai själva prata om sin aktivism och i så fall, på vilket sätt? Får de prata om sin aktivism på ett reflekterande sätt, som inkluderar både svårigheter och framgångar?
13. Förekommer Greta Thunberg eller Malala Yousafzai i någon slags expertroll i artikeln?
 - *Begreppet "expert" definieras här som en person som uttalar sig i egenskap av kunskapskälla. I en nyhetsartikel kan det till exempel vara en person som intervjuas i informativt syfte.*

Tema 4: Beskrivningar av Gretas och Malalas person:

14. Förekommer beskrivningar av Greta Thunbergs eller Malala Yousafzais ålder? I så fall, på vilket sätt?
15. Framställs Greta Thunberg eller Malala Yousafzai i typiska kvinnoroller:
 - Som (1) kvinnor i närheten av (den traditionellt manliga) makten?
 - Som (2) kvinnliga experter på traditionellt kvinnliga områden?

- Som (3) kvinnor i kvinno-specifika roller?

I kapitlet över tidigare forskning (se 2.2 Kvinnor i media) finns mer detaljerade beskrivningar av kvinnotyperna ovan.

16. Konstrueras Greta Thunberg eller Malala Yousafzai som representanter för gruppen “ungdomar”? I så fall, på vilket sätt?

17. Konstrueras Greta Thunberg eller Malala Yousafzai som representanter för gruppen “kvinnor”? I så fall, på vilket sätt?

18. Konstrueras Greta Thunberg eller Malala Yousafzai som ledare för en rörelse? I så fall, på vilket sätt?

19. Jämförs Greta Thunberg eller Malala Yousafzai med andra personer?

20. Konstrueras Greta Thunberg eller Malala Yousafzai som individer eller som delar av ett kollektiv?

21. Konstrueras Greta Thunberg eller Malala Yousafzai på ett personifierande eller avpersonifierande sätt?

- *Frågan syftar på huruvida Greta Thunberg och Malala Yousafzai beskrivs som individer eller i egenskap av rörelserna de representerar.*

22. Tilldelas Greta Thunberg eller Malala Yousafzai specifika egenskaper och i så fall vilka och hur?

23. Beskriver man Greta Thunberg eller Malala Yousafzai i egenskap av deras person eller deras funktion?

- *Till exempel vid tillfällena när Greta Thunberg beskrivs som “klimataktivisterna” eller Malala Yousafzai beskrivs som “nobelpristagaren”.*

24. Får Greta Thunberg eller Malala Yousafzai representeras av en personlig egenskap?

25. Förekommer övrig information som är intressant för analysen?